

Briuselis, 2017 11 29
COM(2017) 708 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR
EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI**

**Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės
teisių gynimo tam tikrų aspektų taikymo gairės**

{SWD(2017) 431 final} - {SWD(2017) 432 final}

I. ĮVADAS

Nematerialusis turtas saugomas intelektinės nuosavybės teisėmis (toliau – INT), kad kūrėjai, išradėjai ir menininkai galėtų užsidirbti iš savo kūrybinės ir inovatyvios veiklos. Nematerialusis turtas sudaro daugiau kaip pusę bendrovių vertės ir įgyja vis didesnę svarbą. ES bendrovės vis labiau konkuruoja inovacijų, kūrybiškumo ir kokybės srityse, todėl intelektinė nuosavybė yra veiksminga visų bendrovių, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones (toliau – MVĮ), konkurencingumo didinimo priemonė.

Direktyva 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo¹ (toliau – Direktyva, arba INTGD) nustatytos minimalios, bet standartinės priemonės, procedūros ir gynybos būdai, kuriais veiksmingai ginamos intelektinės nuosavybės teisės civilinėse bylose. INTGD tikslas – suartinti nacionalinės teisės sistemas ir taip vidaus rinkoje užtikrinti aukštą, vienodą ir vieningą apsaugos lygį².

Atlikus Direktyvos vertinimą paaiškėjo, kad INTGD nustatytos priemonės, procedūros ir gynybos būdai buvo veiksmingi ir padėjo geriau apsaugoti INT visoje ES bei tinkamiau nagrinėti INT pažeidimus civilinių bylų teismuose. Direktyva leido sukurti bendrą teisės sistemą ir tą patį priemonių rinkinį taikyti visoje Sąjungoje. Taip Direktyva pasiektas tikslas suderinti valstybių narių teisės sistemas INT gynimo civilinėse bylose srityje³.

Tačiau Direktyvoje nustatytos priemonės, procedūros ir gynybos būdai skirtingose valstybėse narėse įgyvendinami ir taikomi nevienodai. Taip yra todėl, kad Direktyvoje numatytas minimalus derinimas (t. y. 2 straipsnyje aiškiai leidžiama nacionalinės teisės normomis nustatyti priemones, kurios yra palankesnės teisių turėtojams), tad nėra vienodo Direktyvos nuostatų aiškinimo, o nacionaliniai civilinės teisės procesai ir teisminės tradicijos skiriasi⁴. Taigi ES teisinei sistemai INT gynimo civilinėse bylose srityje būtų naudinga, jei tam tikri Direktyvos aspektai būtų išaiškinti, kad ją būtų galima nuosekliau ir veiksmingiau aiškinti ir praktiškai taikyti.

Kita vertus, taip pat aišku, kad INTGD taikymo sritis, net jei tinkamai taikoma, yra ribota ir skirta tik priemonėms, procedūroms ir gynybos būdams, prieinamiems ginant INT civilinėse bylose, reguliuoti. Todėl INTGD negali išspręsti visų klausimų, kuriuos atliekant Direktyvos vertinimą⁵ nurodė suinteresuotieji subjektai, visų pirma tų, kurie labiau susiję su bendra INT apsauga už bylos nagrinėjimo teisme ribų ar prieš pradedant nagrinėti bylą teisme. Pavyzdžiui, kai kurie suinteresuotieji subjektai pageidautų, kad būtų išaiškintos arba peržiūrėtos taisyklės dėl tarpinių paslaugų teikėjų atsakomybės ribojimo, o tam pirmiausia skirta Elektroninės komercijos direktyva⁶. Komisija atsižvelgė į suinteresuotųjų subjektų nuomonę šiuo klausimu ir, nors yra įsipareigojusi išlaikyti dabartinį atsakomybės režimą⁷,

¹ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo, OL L 157, 2004 4 30, p. 45–86.

² INTGD 10 konstatuojamoji dalis.

³ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas (KTDD) „2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo vertinimas“, SWD(2017) 431.

⁴ Visų pirma, naujausių konsultacijų dėl Direktyvos (jų rezultatai paskelbti adresu <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/18661>) duomenimis, daugumai respondentų atrodo, kad esamos taisyklės padėjo veiksmingai apsaugoti intelektinę nuosavybę ir užkirsti kelią jos pažeidimams, vis dėlto daug teisių turėtojų ir ypač tarpininkų mano, kad Direktyva nustatytos priemonės, procedūros ir gynybos būdai skirtingose valstybėse narėse taikomi nevienodai.

⁵ KTDD „Direktyvos 2004/48/EB vertinimas“, II priedas. Apibendrinamoji ataskaita.

⁶ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje 12–15 straipsniai, OL L 178, 2000 7 17, p. 1–16.

⁷ Komisijos komunikatas „Interneto platformos ir bendroji skaitmeninė rinka. Europos galimybės ir uždaviniai“, COM(2016) 288.

pateikė naują iniciatyvą, kuria suteikta daugiau aiškumo dėl tarpininkų atsakomybės aptikti ir pašalinti neteisėtą turinį internete (įskaitant INT pažeidžiantį turinį)⁸.

Dėl minėtų priežasčių ir visų pirma remdamasi suinteresuotųjų subjektų pastabomis atliekant INTGD vertinimą Komisija nutarė parengti šias gaires, kad pateiktų savo požiūrį į skirtingai aiškinamas Direktyvos nuostatas⁹.

Šis gairėms skirtas komunikatas yra išsamaus intelektinės nuosavybės dokumentų rinkinio dalis. Su tų nuostatų aiškinimu ir taikymu nesusiję INT gynimo klausimai ir galimi jų sprendimo būdai pateikti Komisijos komunikate „Proporcinga intelektinės nuosavybės gynimo sistema šiuolaikinėms visuomenės problemoms spręsti“, kuris taip pat priklauso minėtam dokumentų rinkiniui¹⁰.

Šiose gairėse daugiausia dėmesio skiriama toliau nurodytoms INTGD nuostatomis dėl:

- taikymo srities (1 ir 2 straipsniai);
- bendrojo įsipareigojimo (3 straipsnis);
- teisės kreiptis dėl priemonių, procedūrų ir gynybos būdų taikymo (4 straipsnis);
- autorystės ar teisių turėjimo prezumpcijos (5 straipsnis);
- įrodymų gavimo ir užtikrinimo (6 ir 7 straipsniai);
- teisės gauti informaciją (8 straipsnis);
- draudimų (9 ir 11 straipsniai);
- atkuriamųjų priemonių (10 straipsnis);
- žalos apskaičiavimo (13 straipsnis) ir
- teismo išlaidų (14 straipsnis).

Šių gairių tikslas – padėti kompetentingoms teismo institucijoms ir kitoms šalims, kurios gina intelektinės nuosavybės teises tų teismo institucijų vykdomuose teismo procesuose, aiškinti ir taikyti Direktyvą. Konkrečiau šiomis gairėmis siekiama:

- padidinti INT gynimo civilinėse bylose sistemos veiksmingumą ir efektyvumą (II skirsnis);
- užtikrinti suderintą požiūrį į INT gynimą ir užkirsti kelią piktnaudžiavimui Direktyvoje nustatytomis priemonėmis, procedūromis ir gynybos būdais (III skirsnis);
- užtikrinti veiksmingą INT gynimą, be kita ko, skaitmeniniame kontekste (IV skirsnis), ir
- užtikrinti, kad ginant INT būtų atsižvelgta į bendrosios rinkos aspektą (V skirsnis).

Gairėse atsižvelgiama į tai, kad Direktyvoje nustatytos priemonės, procedūros ir gynybos būdai yra prieinami visiems INT gynimo sistemų naudotojams, bet didžiausias dėmesys skiriamas priemonėms, kurios ypač svarbios mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI). Pavyzdžiui, gairėse nagrinėjamos žalos apskaičiavimo ir teismo išlaidų priteisimo taisyklės ir piktnaudžiavimo prevencijos priemonės.

Gairėje pateiktos nuomonės grindžiamos po Direktyvos priėmimo priimtais Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) prejudiciniais sprendimais ir INTGD vertinimo, įskaitant viešas konsultacijas, išvadomis, taip pat nacionaliniu lygmeniu nustatyta gerąja patirtimi. Todėl gairėse derinamas autoritetingas teisinis išaiškinimas ir Komisijos nuomonė, kuri galėtų būti naudinga gaires taikantiems subjektams.

Šis dokumentas nėra teisiškai privalomas ir pateiktomis gairėmis nedaroma įtakos ESTT praktikai. Gairės turėtų padėti aiškinti ir taikyti INTGD ir kartu didinti informuotumą bei padėti vykdyti Komisijos vykdymo užtikrinimo politiką pagal SESV 258 straipsnį.

⁸ Komisijos komunikatas „Kova su neteisėtu turiniu internete. Siekis didinti interneto platformų atsakomybę“, COM(2017) 555.

⁹ Kaip nustatyta Komisijos TDD „Direktyvos 2004/48/EB vertinimas“.

¹⁰ COM(2017) 707.

II. INT GYNIMO CIVILINĖSE BYLOSE SISTEMOS VEIKSMINGUMO IR EFEKTYVUMO DIDINIMAS

1. Užtikrinti tinkamą kompensaciją už patirtą žalą

Kaip vienos iš pagrindinių priežasčių, kodėl teisių turėtojai dėl INT pažeidimų nesikreipia į civilinių bylų teismus, buvo nurodytos šios: neaiškus priteisiamos kompensacijos dydis ir maža tikimybė, kad patirta žala bus tinkamai kompensuota¹¹. Šis aspektas ypač svarbus MVĮ¹².

Iš patirties matyti, kad gali būti sudėtinga įvertinti dėl INT pažeidimo patirtą žalą. Todėl teisių turėtojai, teismo institucijos, teisininkai ir visuomenė paprašė užtikrinti didesnę žalos apskaičiavimo teisinį aiškumą ir sąžiningesnę lėšų skyrimą.

Žalos apskaičiavimas

Pagal Direktyvos 13 straipsnio 1 dalį valstybės narės privalo sudaryti sąlygas kompetentingoms teismo institucijoms pareikalauti pažeidėjo, kuris žinodamas arba turėdamas pakankamą pagrindą žinoti dalyvavo teisės pažeidžiančioje veikloje, atlyginti teisių turėtoji žalą, kuri atitiktų dėl pažeidimo jo faktiškai patirtus nuostolius. Tais atvejais, kai pažeidėjas veikė nežinodamas arba neturėdamas pakankamo pagrindo žinoti, valstybės narės turi galimybę sudaryti sąlygas teismo institucijoms pareikalauti atiduoti pelną arba atlyginti žalą, kuri gali būti iš anksto nustatyta (13 straipsnio 2 dalis).

Pagal 13 straipsnio 1 dalį žalos atlyginimas turėtų atitikti dėl pažeidimo faktiškai patirtus nuostolius. Siekiama, kad būtų atlyginta visa žala¹³.

Direktyvoje numatytos dvi tokios žalos atlyginimo galimybės. Žalos dydį gali nustatyti teismo institucijos:

- atsižvelgdamos į visus atitinkamus aspektus, tokius kaip neigiamos pasekmės, įskaitant nukentėjusiosios šalies negautas pajamas, neteisėtai gautą pažeidėjo naudą ir atitinkamais atvejais kitus ne ekonominius veiksnius, tokius kaip dėl pažeidimo teisių turėtojo patirtą moralinę žalą (13 straipsnio 1 dalies a punktas), arba kaip alternatyva
- atitinkamais atvejais nustatydamos vienkartinę žalos atlyginimo sumą, remdamosi tokiais veiksniais kaip bent autorinis atlyginimas ar vienkartinis mokestis, kuris būtų buvęs sumokėtas, jei pažeidėjas būtų prašęs leidimo naudotis atitinkama intelektinės nuosavybės teise (hipotetinis autorinis atlyginimas / mokestis) (13 straipsnio 1 dalies b punktas).

Šia nuostata siekiama ne numatyti pareigą nustatyti baudžiamąsias žalos atlyginimo sumas, o užtikrinti, kad kompensacija būtų paremta objektyviu kriterijumi, atsižvelgiant į teisių turėtojo patirtas išlaidas, kaip antai identifikavimo ir išaiškinimo¹⁴.

INTGD 13 straipsnio 1 dalies formuluotė reiškia, kad valstybės narės turi užtikrinti, kad abu toje nuostatoje nustatyti žalos atlyginimo metodai būtų numatyti jų nacionalinės teisės normose. Todėl priešingai nei, pvz., 13 straipsnio 2 dalyje, valstybės narės negali pasirinkti vienos iš šių dviejų galimybių; tai, kuri iš šių dviejų alternatyvių metodų taikyti nustatant žalą konkrečioje byloje, nusprendžia pareiškėjas ir galiausiai kompetentinga teismo institucija.

¹¹ Konsultacijos dėl INT gynimo teisinės sistemos vertinimo ir modernizavimo, p. 26–28.

¹² Ten pat, p. 10. Pagrindinės nurodytos priežastys, kodėl MVĮ nesikreipia į teismą, buvo su bylinėjimusi susijusios išlaidos, išteklių trūkumas ir menkas bylos baigties nuspėjamumas.

¹³ 2016 m. kovo 17 d. ESTT (penktoji kolegija) sprendimas *Christian Liffers prieš Producciones Mandarin SL ir Mediaset España Comunicación SA, prieš tai – Gestevisión Telecinco SA*, [C-99/15](#), EU:C:2016:173, 25 punktas.

¹⁴ INTGD 26 konstatuojamoji dalis.

Kai konkrečiu atveju reikia pasirinkti vieną iš dviejų alternatyvių metodų, 13 straipsnio 1 dalies formuluotė nurodo, kad atitinkamais atvejais turėtų būti galima taikyti vienkartinės žalos atlyginimo sumos metodą, nurodytą tos nuostatos b punkte. INTGD 26 konstatuojamojoje dalyje pateiktas pavyzdys, tiksliau, nurodytos situacijos, kai būtų sunku nustatyti faktiškai patirtą žalą. Vertinimo metu nurodyta¹⁵, kad kai kuriais atvejais pagal taikomas nacionalines taisykles pareiškėjai gali prašyti apskaičiuoti žalą pagal tą metodą tik tuo atveju, kai neįmanoma taikyti a punkte nurodyto metodo. Komisijos nuomone, toks aiškinimas neatitinka Direktyvos, turint omenyje, kad 26 konstatuojamojoje dalyje tai paminėta tik kaip pavyzdys, be to, nurodyta, kad kitą metodą taikyti sunku, bet ne neįmanoma. Vietoj to, atsižvelgiant į 17 konstatuojamąją dalį, 3 straipsnyje nustatytus bendruosius reikalavimus, įskaitant veiksmingumą ir proporcingumą, taip pat į tikslą, kad kompensacija būtų paremta objektyviu kriterijumi, dėl metodo turėtų būti kiekvieną kartą nuspręsta pagal tai, ar konkrečios bylos aplinkybėmis galima taikyti vienkartinės žalos atlyginimo sumos metodą.

Komisija mano, kad galimybė nustatyti žalą taikant vienkartinės žalos atlyginimo sumos metodą pagal 13 straipsnio 1 dalies b punktą yra alternatyva 13 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytam metodui ir kad siekiant šią galimybę taikyti reikia nustatyti ir kiekybiškai įvertinti visus atitinkamus aspektus; Komisija taip pat mano, kad kompetentingoms teismo institucijoms iš esmės turėtų būti prieinami abu metodai. Tos institucijos turėtų galėti žalos atlyginimą priteisti kaip vienkartinę žalos atlyginimo sumą pagal b punktą, kai jos mano, kad tai tinkama atsižvelgiant į konkrečios jų nagrinėjamos bylos aplinkybes, visų pirma tais atvejais, kai žalą sunku nustatyti taikant a punkto metodą.

Moralinė žala

Nurodyta, kad apskaičiuoti žalą sunku tais atvejais, kai yra galimybė gauti kompensaciją už patirtą moralinę žalą¹⁶. Atvejų, kai prašyta atlyginti moralinę žalą, pavyzdžiai: kai padaryta žala teisių turėtojo reputacijai, emocinis sukrėtimas, pažeidimo sukelta kančia ir kt.¹⁷

Šiuo atžvilgiu INTGD 13 straipsnio 1 dalies a punktas aiškus, nes jame aiškiai nurodyta, kad vienas iš „atitinkamų aspektų“ nustatant žalos dydį pagal šioje nuostatoje nustatytą metodą gali būti kiti ne ekonominiai veiksniai, tokie kaip teisių turėtojo dėl pažeidimo patirta moralinė žala.

Kita vertus, INTGD 13 straipsnio 1 dalies b punkte nėra aiškiai minima kompensacijos už moralinę žalą galimybė tuo atveju, kai žalos dydis nustatomas taikant vienkartinės žalos atlyginimo sumos metodą. Tačiau ESTT nurodė¹⁸, kad ir ta nuostata neatmetama galimybė priteisti tokią kompensaciją, todėl iš tiesų nustatant vienkartinę žalos atlyginimo sumą reikia atsižvelgti į patirtą moralinę žalą, kad būtų pasiektas tikslas atlyginti visą faktiškai patirtą žalą.

Dėl INT pažeidimo nukentėjusi šalis, kuri reikalauja atlyginti patirtą žalą, nustatytą taikant INTGD 13 straipsnio 1 dalies b punkte pateiktą vienkartinės žalos atlyginimo sumos metodą, gali reikalauti atlyginti ne tik už materialinę, bet ir dėl pažeidimo patirtą moralinę žalą, ir, jei prašymas pagrįstas, tokia kompensacija jai gali būti priteista.

Vienkartinės žalos atlyginimo sumos nustatymas

¹⁵ KTDD „Direktyvos 2004/48/EB vertinimas“, II priedas. Apibendrinamoji ataskaita.

¹⁶ KTDD „Direktyvos 2004/48/EB vertinimas“, p. 17 ir III priedas.

¹⁷ Europos intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų stebėsenos centro parengtas dokumentas „Intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų žalos atlyginimas“, p. 4.

¹⁸ Liffers, [C-99/15](#), 15–27 punktai.

Atliekant INTGD vertinimą nurodyta, kad sunku nustatyti žalos dydį remiantis 13 straipsnio 1 dalies b punkte paminėtu metodu¹⁹. Visų pirma teigta, kad priteistas žalos atlyginimas, kuris atitinka tik vienkartinį hipotetinį autorinį atlyginimą / mokestį, nėra pakankamas, kad būtų kompensuota faktiškai patirta žala, ir juo nesukuriamas pakankamas atgrasomasis poveikis. Tomis aplinkybėmis diskutuota, ar Direktyva sudaroma galimybė priteisti žalos atlyginimą, kurį sudarytų kelių hipotetinių autorinių atlyginimų / mokesčių dydžio suma.

Nesenoje byloje²⁰ ESTT nurodė, kad pažeistų autorių turtinių teisių turėtojas gali reikalauti, kad tokias teises pažeidęs asmuo atlygintų padarytą žalą sumokėdamas už hipotetinį autorinį atlyginimą / mokestį dvigubai didesnę sumą, kai tokia galimybė numatyta pagal taikomą nacionalinę teisę. ESTT taip pat nurodė, kad tais atvejais, kai pažeistos INT, vien tik hipotetinio autorinio atlyginimo / mokesčio sumokėjimas negali užtikrinti visos faktiškai patirtos žalos atlyginimo. ESTT nurodė, kad taip yra dėl to, kad vien tokio autorinio atlyginimo išmokėjimas neužtikrina nei su galimų pažeidimų išaiškinimu ir identifikavimu susijusių išlaidų atlyginimo, nei kompensacijos už galimai padarytą moralinę žalą, nei nuo mokėtinų sumų apskaičiuotų palūkanų sumokėjimo²¹. Tuo atveju taip pat nurodyta, kad vienkartinės žalos atlyginimo sumos metodo taikymas neišvengiamai reiškia, kad taip apskaičiuota žala gali būti neviseškai proporcinga faktiškai patirtai žalai ir kad priežastingumo reikalavimas šiuo atveju neturi būti aiškinamas ir taikomas per daug siaurai²².

Remdamasi šia teismo praktika Komisija daro išvadą, kad žalos atlyginimas taikant vienkartinės žalos atlyginimo sumos metodą jokių būdu neapribojamas vieno hipotetinio autorinio atlyginimo / mokesčio dydžio suma ir priklausomai nuo bylos gali būti priteista didesnė suma. Taip pat panašu, kad taikydamos šį metodą kompetentingos teismo institucijos turi veiksmų laisvę nustatyti žalos dydį. Atitinkamai 13 straipsnio 1 dalies b punkte aprašytas metodas gali būti laikomas panašiu į šioms institucijoms suteiktą įgaliojimą pagal esamus veiksnius įvertinti patirtos žalos dydį²³.

INTGD 13 straipsnio 1 dalies b punktu neatmetama galimybė taikyti nacionalinės teisės normas, pagal kurias pažeistos INT turėtojas gali pareikalauti, kad pažeidėjas sumokėtų už hipotetinį autorinį atlyginimą / mokestį dvigubai didesnę sumą. Nors INTGD 13 straipsnio 1 dalies b punktu nebūtinai reikalaujama tokio hipotetinio autorinio atlyginimo / mokesčio padvigubinimo, šią nuostatą įgyvendinančiomis nacionalinės teisės normomis turėtų būti sudarytos sąlygos teisių turėtojui pareikalauti, kad kaip vienkartinė žalos atlyginimo suma nustatyta žala būtų apskaičiuota ne tik remiantis to hipotetinio autorinio atlyginimo / mokesčio vienkartinio dydžiu, bet ir kitais atitinkamais aspektais. Tai gali apimti kompensaciją už bet kokias išlaidas, susijusias su galimų pažeidimų išaiškinimu ir identifikavimu, taip pat galimai padarytos moralinės žalos atlyginimą ar nuo mokėtinų sumų apskaičiuotų palūkanų sumokėjimą.

2. Pateikti aiškias ir veiksmingas teismo išlaidų atlyginimo taisykles

¹⁹ KTDD „Direktyvos 2004/48/EB vertinimas“, III priedas.

²⁰ 2017 m. sausio 25 d. ESTT (penktoji kolegija) sprendimas *Stowarzyszenie „Oławska Telewizja Kablowa“ prieš Stowarzyszenie Filmowców Polskich w Warszawie*, [C-367/15](#), EU:C:2017:36.

²¹ OTK, [C-367/15](#), 30 punktas. Taip pat žr. *Liffers*, [C-99/15](#), 18 punktas.

²² OTK, [C-367/15](#), 26 ir 32 punktai.

²³ Panašus įgaliojimas, nors ir taikomas tik konkrečiomis aplinkybėmis, yra įtrauktas į 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/104/ES dėl tam tikrų taisyklių, kuriomis reglamentuojami pagal nacionalinę teisę nagrinėjami ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo, 17 straipsnio 1 dalį, OL L 349, 2014 12 5, p. 1–19.

Iš viešų konsultacijų²⁴ rezultatų matyti, kad pagrindinės priežastys, kodėl teisių turėtojai dėl įtariamų INT pažeidimų nesikreipia į civilinių bylų teismus, yra šios: advokatų honorarai ir kitos su bylinėjimusi susijusios išlaidos ir manymas, kad tikimybė, jog teismo ir kitos išlaidos jiems bus tinkamai atlygintos, yra menka. INTGD vertinime nurodyta²⁵, kad teismo išlaidų kompensavimo taisyklės įvairiose ES šalyse skiriasi ir kai kuriais atvejais jų nepakanka, kad būtų padengtos visos laimėjusiosios šalies patirtos išlaidos.

Pagal Direktyvos 14 straipsnį laimėjusiosios šalies patirtas pagrįstas ir proporcingas teismo ir kitas išlaidas turi padengti pralaimėjusioji šalis, jei tai neprieštarauja teisingumui. 14 straipsnyje pateiktas teismo išlaidų kompensavimo principas taikomas visoms Direktyvoje nurodytų teismo procesų rūšims, t. y. INT pažeidimo nagrinėjimo teismo procesams. Kaip išaiškino ESTT, tai taip pat apima, pavyzdžiui, teismo procesus, kad būtų kompensuota žala, kurią šalys patyrė, nes joms buvo neteisingai pritaikytos tam tikros gynimo priemonės pagal Direktyvos 7 straipsnio 4 dalį ir 9 straipsnio 7 dalį²⁶, taip pat egzekvatūros procedūrą, kad būtų pripažintas ir vykdomas teismo sprendimas, kuriuo siekiama apginti INT²⁷. Teisių pripažinimo negaliojančiomis procesai neįtraukti²⁸.

Nors šiuo bendruoju principu nacionalinėms teismo institucijoms suteikiamas pagrindas kompensuoti išlaidas, apskaičiuodamos konkrečią skirtiną sumą, jos paprastai yra priklausomos nuo išsamesnio nacionalinio režimo šiuo klausimu. Kai kurie iš šių nacionalinių režimų nėra konkrečiai skirti intelektinei nuosavybei, jie grindžiami fiksuotų tarifų sistema (viršutinėmis ribomis) ir (arba) nukreipia į nacionalines advokatų ar patentinių patikėtinių minimalių išlaidų už suteiktą pagalbą kompensavimo taisykles. Todėl valstybių narių teismo išlaidų apskaičiavimo ir kompensavimo režimai ir šioje srityje taikomos procedūros labai skiriasi²⁹.

Fiksuotų tarifų sistema

Tokiomis aplinkybėmis iškeltas klausimas, ar fiksuotų tarifų sistema grindžiami nacionaliniai režimai, kur nustatyta maksimali išlaidų, kurios gali būti kompensuotos, suma, atitinka INTGD 14 straipsnį.

ESTT paaiškino³⁰, kad teisės aktai, kuriuose nustatyta advokato honoraro fiksuoto tarifo dydžio kompensacija, iš esmės galėtų būti pateisinami su sąlyga, kad tais teisės aktais siekiama užtikrinti, kad kompensuotinos išlaidos būtų pagrįstos. Tam reikėtų atsižvelgti į tokius aspektus kaip teismo bylos dalykas, susijusi suma ir darbas, kurį reikės atlikti atstovaujant susijusiam klientui. Taip gali būti tokiu atveju, kai tokiu teisės aktu siekiama pašalinti galimybę kompensuoti pernelyg dideles išlaidas. Tai yra išlaidos, susijusios su neįprastai dideliais mokesčiais, dėl kurių susitarė laimėjusioji šalis ir jos advokatas, arba susidariusios dėl to, kad advokatas teikė paslaugas, kurios nelaikomos būtinomis susijusioms intelektinės nuosavybės teisėms apginti.

ESTT taip pat nurodė³¹, kad INTGD 14 straipsnio reikalavimas, kad bylą pralaimėjusi šalis turi atlyginti „pagrįstas“ teismo išlaidas, negali pateisinti to, kad nacionalinės teisės normomis, pagal kurias ši nuostata įgyvendinama, nustatomi fiksuoti tarifai, kurie yra gerokai

²⁴ Konsultacijos dėl INT gynimo teisinės sistemos vertinimo ir modernizavimo, p. 28–30.

²⁵ KTDD „Direktyvos 2004/48/EB vertinimas“, p. 20 ir III priedas.

²⁶ 2015 m. liepos 16 d. ESTT (pirmoji kolegija) sprendimas *Diageo Brands BV prieš Simiramida-04 EOOD*, [C-681/13](#), EU:C:2015:471.

²⁷ 2011 m. spalio 18 d. ESTT (didžioji kolegija) sprendimas *Realchemie Nederland BV prieš Bayer CropScience AG*, [C-406/09](#), EU:C:2011:668.

²⁸ *Bericap*, [C-180/11](#), 77–82 punktai.

²⁹ „Pagalbinis tyrimas INT gynimo direktyvos ex post vertinimui ir ex ante poveikio analizei atlikti“, „Technopolis Group“ (konsorciumas su EY ir „Schalast Rechtsanwälte“), 2017 m., p. 69–70.

³⁰ UVP, [C-57/15](#), 25 punktas.

³¹ UVP, [C-57/15](#), 26–27 punktai.

mažesni už vidutinius toje valstybėje narėje faktiškai taikomus advokato paslaugų tarifus. Tokios teisės normos būtų nesuderinamos su INTGD 3 straipsnio 2 dalimi, kurioje nurodyta, kad Direktyvoje numatytos priemonės, procedūros ir gynybos būdai turi būti atgrasantys.

Be to, INTGD 14 straipsnyje nurodyta, kad pralaimėjusiosios šalies padengtinios teismo išlaidos turi būti proporcingos. Šiuo atžvilgiu ESTT nurodė, kad nors proporcingumo reikalavimas nereiškia, kad bylą pralaimėjusi šalis būtinai turi padengti visas kitos šalies patirtas išlaidas, vis dėlto pagal ją bylą laimėjusi šalis turėtų turėti teisę į tai, kad jai būtų atlyginta bent pakankamai didelė ir tinkama jos faktiškai patirtų išlaidų dalis. Taigi tokiomis nacionalinės teisės normomis, kuriose numatyta išlaidų advokato pagalbai absoliuti riba, turi būti užtikrinta, kad visų pirma ši riba atspindėtų realius advokato paslaugų intelektinės nuosavybės srityje tarifus. Bet tokiomis nacionalinės teisės normomis turi būti užtikrinta ir tai, kad bylą pralaimėjusi šalis padengtų bent pakankamai didelę ir tinkamą laimėjusiosios šalies faktiškai patirtų pagrįstų išlaidų dalį³².

Pagal INTGD 14 straipsnį nedraudžiama tokiose nacionalinės teisės normose numatyti fiksuotų tarifų sistemos, taikomos išlaidoms advokato pagalbai padengti, su sąlyga, jog tais tarifais užtikrinama, kad išlaidos, kurias turi padengti bylą pralaimėjusi šalis, būtų pagrįstos, atsižvelgiant į konkrečius bylos aspektus. Vis dėlto pagal 14 straipsnį draudžiama nacionalinės teisės normose numatyti fiksuotus tarifus, kurie yra pernelyg maži užtikrinti, kad bylą pralaimėjusi šalis padengtų bent pakankamai didelę ir tinkamą laimėjusiosios šalies patirtų pagrįstų išlaidų dalį.

Kompensuotinų išlaidų rūšys

Kiti valstybių narių ir jų nacionalinės teisės normų skirtumai susiję su išlaidų, įtrauktų į nacionalinės teisės, kuria įgyvendinamas INTGD 14 straipsnis, nuostatas, rūšimis. Praktiškai, nors su teismo proceso pradėjimu susijusios teismo išlaidos ir kitos proceso išlaidos dažnai įtraukiamos visos, išorės ekspertų išlaidos, advokatų honorarai ir papildomi advokatų mokesčiai bent tam tikrais atvejais įtraukiami tik iš dalies³³.

Pagal 14 straipsnį pažeidėjas paprastai turi prisiimti visas savo veiksmų finansines pasekmes³⁴; kita vertus, bylą laimėjusi šalis turi teisę į tai, kad jai būtų atlyginta bent pakankamai didelė ir tinkama jos faktiškai patirtų išlaidų dalis³⁵.

Be to, nors INTGD 14 straipsnyje daroma nuoroda į *laimėjusios šalies patirtas teismo ir kitas išlaidas*, Direktyvoje neapibrėžiama, ką šios sąvokos tiksliai reiškia. ESTT nurodė, kad sąvoka „teismo išlaidos“, be kita ko, apima advokato honorarą³⁶. Jis taip pat nurodė, kad sąvokos „kitos išlaidos“ apibrėžtis iš principo apima išlaidas techniniam konsultantui³⁷. Tačiau ESTT taip pat nurodė, kad šią sąvoką reikia aiškinti siaurai, t. y. kad „kitos išlaidos“, kaip jos suprantamos pagal 14 straipsnį, apima tik išlaidas, tiesiogiai ir glaudžiai susijusias su atitinkamu teismo procesu³⁸.

Tokiomis aplinkybėmis ESTT padarė išvadą, kad išaiškinimo ir identifikavimo išlaidos, patirtos, be kita ko, techniniam konsultantui atliekant bendrą rinkos stebėjimą ir nustatant galimus intelektinės nuosavybės teisių pažeidimus, padarytus šiame etape nežinomų pažeidėjų, tokios tiesioginės ir glaudžios sąsajos lyg ir neturi. Vis dėlto, jeigu techninio

³² UVP, [C-57/15](#), 29–30 punktai.

³³ Konsultacijos dėl INT gynimo teisinės sistemos vertinimo ir modernizavimo, p. 28.

³⁴ *Realchemie*, [C-406/09](#), 49 punktas.

³⁵ 2016 m. liepos 28 d. ESTT (penktoji kolegija) sprendimas *United Video Properties Inc. prieš Telenet NV* (UVP), [C-57/15](#), EU:C:2016:611, 29 punktas.

³⁶ UVP, [C-57/15](#), 22 punktas.

³⁷ UVP, [C-57/15](#), 34 punktas.

³⁸ UVP, [C-57/15](#), 36 punktas.

konsultanto paslaugos, kad ir koks būtų jų pobūdis, yra būtinos norint konkrečiu atveju pareikšti ieškinį teisme dėl tokių teisių gynimo, išlaidos už tokio konsultanto pagalbą laikomos „kitomis išlaidomis“. Pagal INTGD 14 straipsnį tokias „kitas išlaidas“ turi padengti bylą pralaimėjusi šalis³⁹.

ESTT taip pat išaiškino⁴⁰, kad INTGD 14 straipsniu draudžiama nacionalinėse taisyklėse numatyti, kad išlaidos techniniam konsultantui atlyginamos tik bylą pralaimėjusios šalies neteisėto elgesio atveju, jeigu šios išlaidos tiesiogiai ir glaudžiai susijusios su teisme pareikštu ieškiniu dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo.

Galiausiai čia svarbu nurodyti, kad tai, kas išdėstyta pirmiau, nebūtinai reiškia, kad į 14 straipsnį neįtrauktos išlaidos negali būti kompensuotos. Tai reiškia, kad tinkamais atvejais prašymai kompensuoti tokias išlaidas, pavyzdžiui, identifikavimo ir išaiškinimo⁴¹, turi būti teikiami pareiškiant ieškinį dėl žalos atlyginimo pagal 13 straipsnį.

INTGD 14 straipsnis taikomas teismo išlaidoms, kurios apima advokatų honorarus, taip pat kitas išlaidas, tiesiogiai ir glaudžiai susijusias su atitinkamu teismo procesu. Šios išlaidos apima išlaidas techninio konsultanto paslaugoms tuo atveju, kai tos paslaugos yra būtinos norint konkrečiu atveju pareikšti ieškinį teisme dėl teisių gynimo.

3. Dėmesys komercinio masto pažeidimams

Kai kurias INTGD nustatytas priemonės reikia taikyti tik komercinio masto INT pažeidimams (6 straipsnio 2 dalis ir 9 straipsnio 2 dalis) arba jos skirtos ne pažeidėjams, o kitiems asmenims (8 straipsnio 1 dalies a–c punktai), kurie, kaip nustatyta, turėjo intelektinės nuosavybės teises pažeidžiančių prekių, naudojosi tokias teises komerciniu mastu pažeidžiančiomis paslaugomis arba teikė neteisėtoje veikloje naudojamas paslaugas komerciniu mastu⁴².

Kiek tai susiję su INT gynimo teisine sistema, taikant komercinio masto sąvoką ypač didelio pažeidimo atveju būtina taikyti tam tikras platesnio masto arba labiau intervencines priemones, taip užtikrinant, kad patys žalingiausi pažeidimai būtų veiksmingai pašalinti ir kartu užtikrintas proporcingumas ir suderintas požiūris. Tačiau panašu, kad ši sąvoka įvairiose valstybėse narėse suprantama ir taikoma skirtingai.

Komercinio masto sąvoka Direktyvoje neapibrėžta. Joje taip pat nedaroma aiškos nuorodos į valstybių narių teisę, kad būtų nustatyta tos sąvokos reikšmė. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką siekiant vienodai taikyti ES teisę ir užtikrinti lygybės principą ši sąvoka tokiais atvejais turėtų būti aiškinama autonomiškai ir vienodai visoje ES⁴³.

Be to, INTGD 14 konstatuojamojoje dalyje pateikiamas tam tikras paaiškinimas, nurodant, kad tai susiję su veikla, „vykdoma tiesioginei ar netiesioginei ekonominei ar komercinei naudai gauti; į ją paprastai neįeina veikla, kurią gera valia vykdo galutiniai vartotojai“.

Be to, komercinio masto sąvoka pagal TRIPS sutarties 61 straipsnį išsamiai aptarta Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) ginčų sprendimo grupės ataskaitoje⁴⁴. Nagrinėdama šį klausimą

³⁹ UVP, [C-57/15](#), 39–40 punktai.

⁴⁰ UVP, [C-57/15](#), 40 punktas.

⁴¹ Žr. INTGD 26 konstatuojamąją dalį.

⁴² Kaip nurodyta INTGD 14 straipsnyje: „Tai neapriboja valstybių narių galimybių taikyti tas priemones ir kitokios veiklos atžvilgiu.“

⁴³ Pvz., 2014 m. rugsėjo 3 d. Teismo (didžioji kolegija) sprendimas *Johan Deckmyn ir Vrijheidsfonds VZW prieš Helena Vandersteen ir kt.*, [C-201/13](#), EU:C:2014:2132, 14 punktas.

⁴⁴ 2009 m. sausio 26 d. PPO grupės ataskaita [WT/DS362/R](#), p. 75–98.

grupė atsižvelgė į įprastą terminų „mastas“ ir „komercinis“ reikšmę ir nurodė, kad sąvoką reikia suprasti atsižvelgiant į kokybinius ir kiekybinius elementus ir kad ta sąvoka atsižvelgiama į tipiškos ar įprastos komercinės veiklos dydį ar apimtį konkretaus produkto konkrečioje rinkoje atveju⁴⁵. Nors TRIPS sutartyje ši sąvoka vartojama šiek tiek kitame kontekste nei INTGD⁴⁶, be to, pagal ES teisinę tvarką tokios grupių ataskaitos pačios savaime nėra privalomos, kai aiškinamas antrinės ES teisės aktas, kaip antai INTGD, Komisija mano, kad ši ataskaita vis tiek yra naudingas ataskaitos taškas⁴⁷.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, daroma išvada, kad, Komisijos nuomone, komercinio masto sąvoka, vartojama įvairiose INTGD nuostatose, neturėtų būti suprantama vien kiekybiškai, bet reikėtų atsižvelgti ir į tam tikrus kokybinius elementus, pavyzdžiui, ar nagrinėjama veikla paprastai vykdoma ekonominei ar komercinei naudai gauti.

Komercinio masto sąvoka, nurodyta INTGD 6 straipsnio 2 dalyje, 8 straipsnio 1 dalyje ir 9 straipsnio 2 dalyje, turėtų būti aiškinama ir taikoma atsižvelgiant į kokybinius elementus, kaip antai ekonominę ar komercinę naudą, kurios gali būti siekiama nagrinėjama pažeidimais, taip pat į kiekybinius elementus, kaip antai konkrečioje byloje svarbių pažeidimų skaičių ir apimtį.

III. UŽTIKRINTI SUDERINTĄ POŽIŪRĮ Į INT GYNIMĄ IR UŽKIRSTI KELIĄ PIKTNAUDŽIAVIMUI

1. Bendrasis įsipareigojimas ir pagrindinės teisės

Bendrasis Direktyvos įsipareigojimas – nustatyti priemonės, procedūras ir gynybos būdus, kurie reikalingi INT apginti. Jie turi būti sąžiningi, teisingi, neturi būti pernelyg komplikuoti ar brangūs ar sukelti nepagrįstą vėlavimą ar delsimą; jie taip pat turi būti veiksmingi, proporcingi ir atgrasantys; jie neturi kliudyti teisėtai prekybai ir turi užtikrinti apsaugos priemonės nuo piktnaudžiavimo (3 straipsnio 1 ir 2 dalys). Be to, tokios priemonės, procedūros ir gynimo būdai kiekvienu atveju turėtų būti nustatomi taip, kad būtų tinkamai atsižvelgta į konkretaus atvejo specifines ypatybes, įskaitant kiekvienos intelektinės nuosavybės teisės specifines savybes ir atitinkamais atvejais tyčinį ar netyčinį pažeidimo pobūdį⁴⁸. Todėl siekdamas užtikrinti, kad INT gynimo civilinėse bylose sistema būtų naudojama suderintai, kompetentingos teismo institucijos, svarstydamos galimybę taikyti INTGD nustatytas priemonės, procedūras ir gynybos būdus, paprastai turėtų atlikti kiekvieno atskiro atvejo vertinimą.

INTGD laikomasi visų pagrindinių teisių ir principų, visų pirma pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija); visų pirma šia Direktyva siekiama užtikrinti visišką pagarbą intelektinei nuosavybei pagal Chartijos 17 straipsnio 2 dalį⁴⁹. Todėl Direktyvoje nustatytos taisyklės turi būti aiškinamos ir taikomos taip, kad būtų apsaugota ne tik ši konkreti pagrindinė teisė, bet kad būtų visapusiškai atsižvelgta ir į kitas susijusias

⁴⁵ [WT/DS362/R](#), VII.601–603 ir VII.635–636 punktai.

⁴⁶ Tiksliau, TRIPS sutartyje ji vartojama kalbant apie tam tikras baudžiamosios teisės priemones, o INTGD – kalbant apie tam tikras civilinės teisės priemones.

⁴⁷ Šiuo atveju galima pažymėti, kad, pirma, ES taip pat yra TRIPS sutarties šalis (žr. INTGD 4 konstatuojamąją dalį), o tai reiškia, kad jos nuostatos yra neatsiejama ES teisinės sistemos dalis (žr., pvz., *Bericap*, C-180/11, 67 punktas), ir, antra, pagal ESTT praktiką neapibrėžtų terminų, vartojamų antrinės ES teisės aktuose, kaip antai INTGD, įprasta reikšmė yra svarbus elementas aiškinant tokius terminus (žr., pvz., *Deckmyn*, C-201/13, 19 punktas).

⁴⁸ INTGD 17 konstatuojamoji dalis.

⁴⁹ INTGD 32 konstatuojamoji dalis.

pagrindines teises ir jų laikomasi. Pastarosios teisės gali atitinkamais atvejais apimti teises į veiksmingą teisminę apsaugą ir privatumo ir asmens duomenų apsaugą, taip pat saviraiškos laisvę ir laisvę užsiimti verslu⁵⁰. Šį klausimą sprendžia keli po Direktyvos priėmimo priimti ESTT sprendimai.

Skirtingų pagrindinių teisių derinimo klausimą ESTT visų pirma nagrinėjo sprendime *Promusicae*⁵¹, kai atsižvelgdamas į Chartiją aiškino Elektroninės komercijos direktyvos, Informacinės visuomenės direktyvos⁵², INTGD ir E. privatumo direktyvos⁵³ nuostatas. ESTT nurodė, kad aiškindamos šias direktyvas susijusios nacionalinės valdžios institucijos ir teismai privalo užtikrinti tinkamą skirtingų susijusių pagrindinių teisių pusiausvyrą ir tai, kad nebūtų konflikto su kitais bendraisiais ES teisės principais, kaip antai proporcingumo principu. Šiuo konkrečiu atveju ESTT padarė išvadą, kad valstybės narės neprivalo nustatyti reikalavimo atskleisti asmens duomenis, siekiant užtikrinti veiksmingą autorių teisių apsaugą civiliniame teismo procese. Tačiau ESTT taip pat padarė išvadą, kad į nacionalinę teisę perkeldamos pirmiau nurodytas direktyvas valstybės narės jas turėtų aiškinti taip, kad būtų užtikrinta tinkama pusiausvyra tarp pagrindinės teisės, kuria garantuojama asmens duomenų ir privataus gyvenimo apsauga, ir pagrindinių teisių į nuosavybę ir veiksmingą teisminę apsaugą.

Šis metodas toliau svarstytas tolesniuose ESTT sprendimuose⁵⁴, kuriuose pateikta daugiau rekomendacijų, kaip tinkamai suderinti skirtingas viena kitai prieštaraujančias pagrindines teises, visų pirma, priimant sprendimą dėl prašymų, susijusių su teise gauti informaciją, ir nustatant draudimus⁵⁵.

Nors šie sprendimai priimti konkrečiose su autorių teisių pažeidimais susijusiose bylose, ESTT analizė skirta bendrai pusiausvyrai tarp konkrečių pagrindinių teisių. Todėl Komisija mano, kad reikalavimas užtikrinti sąžiningą pusiausvyrą tarp tokių teisių, atsižvelgiant į bendrą proporcingumo principą, taikomas ne tik su autorių teisių pažeidimais susijusiose bylose, bet ir su visais INT pažeidimais, patenkančiais į INTGD taikymo sritį, susijusiose bylose.

Visais atvejais, kai INTGD nuostatos aiškinamos ir taikomos ir kai tai susiję su įvairiomis viena kitai prieštaraujančiomis pagrindinėmis teisėmis, kurios ginamos ES teisine tvarka, tarp jų turėtų būti užtikrinta tinkama pusiausvyra, atsižvelgiant į proporcingumo principą.

2. Tinkamos pusiausvyros tarp taikomų pagrindinių teisių užtikrinimas teisės gauti informaciją atveju

Tinkamos pusiausvyros tarp skirtingų pagrindinių teisių užtikrinimas ypač svarbus, kai užtikrinama INTGD 8 straipsnyje nustatyta teisė į informaciją. 8 straipsniu valstybės narės

⁵⁰ Žr. atitinkamai 47, 7, 8, 11 ir 16 Chartijos straipsnius.

⁵¹ 2008 m. sausio 29 d. ESTT (didžioji kolegija) sprendimas *Productores de Música de España (Promusicae)* prieš *Telefónica de España SAU*, [C-275/06](#), EU:C:2008:54, 68 punktas.

⁵² 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo, OL L 167, 2001 6 22, p. 10–19.

⁵³ 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje, OL L 201, 2002 7 31, p. 37–47 (kuria papildoma 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, OL L 281, 1995 11 23, p. 31–50).

⁵⁴ Pvz., 2009 m. vasario 19 d. ESTT (aštuntoji kolegija) nutartis *LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten GmbH* prieš *Tele2 Telecommunication GmbH*, [C-557/07](#), EU:C:2009:107; 2012 m. balandžio 19 d. ESTT (trečioji kolegija) sprendimas *Bonnier Audio AB* ir kt. prieš *Perfect Communication Sweden AB*, [C-461/10](#), EU:C:2012:219; 2015 m. liepos 16 d. ESTT (ketvirtoji kolegija) sprendimas *Coty Germany GmbH* prieš *Stadtsparkasse Magdeburg*, [C-580/13](#), EU:C:2015:485.

⁵⁵ Taip pat žr. tolesnę diskusiją dėl INTGD 8 straipsnio dėl teisės gauti informaciją (III skyrius) ir 9 bei 11 straipsnių dėl draudimų (IV skyrius).

įpareigojamos sudaryti sąlygas kompetentingoms teismo institucijoms reikalauti pažeidėjo ar tam tikrų kitų asmenų pateikti tikslią informaciją apie teises pažeidžiančių prekių ar paslaugų kilmę, platinimo kanalus ir bet kurios pažeidime dalyvaujančios trečiosios šalies tapatybę⁵⁶.

Svarstant prašymus, susijusius su teise gauti informaciją ir pateiktus pagal 8 straipsnį, gali būti situacijų, kai kelias pagrindines teises reikia suderinti vieną su kita. Tai visų pirma galėtų nutikti dėl pagrindinių teisių į nuosavybės (taip pat ir intelektualinės nuosavybės) apsaugą ir į veiksmingą teisminę apsaugą ir dėl pagrindinių teisių į privatumo ir asmens duomenų apsaugą, taip pat laisvę užsiimti verslu.

Bet koks kompetentingų teismo institucijų pagal 8 straipsnį pateiktas reikalavimas suteikti informaciją turėtų būti skirtas tik informacijai, kurios tikrai reikia siekiant nustatyti pažeidimo šaltinį ir apimtį. Komisijos nuomone, tai grindžiama reikalavimu pateikti pagrįstą ir proporcingą prašymą, nustatytą 8 straipsnio 1 dalyje, ir bendraisiais įsipareigojimais, nustatytais 3 straipsnyje (visų pirma reikalavimais, kad bet kuri taikoma priemonė turi būti sąžininga, teisinga ir negali būti pernelyg komplikuota ar brangi ir kad turi būti numatytos apsaugos priemonės nuo piktnaudžiavimo).

ESTT išaiškino⁵⁷, kad pagal ES teisę, visų pirma INTGD 8 straipsnio 3 dalį kartu su E. privatumo direktyvos 15 straipsnio 1 dalimi, valstybėms narėms nedraudžiama nustatyti reikalavimo atskleisti tam tikroms privačioms trečiosioms šalims asmens duomenis, susijusius su interneto duomenų srautu, kad tokios trečiosios šalys galėtų pradėti civilinį procesą dėl autorių teisių pažeidimų. Tačiau Teismas taip pat nurodė, kad tuo atveju taikomomis ES teisės taisyklėmis nereikalaujama, kad valstybės narės nustatytų tokią prievolę.

ESTT taip pat nurodė, kad tomis taisyklėmis nedraudžiama taikyti nacionalinės teisės normų, grindžiamų INTGD 8 straipsniu, kuriomis, siekiant nustatyti interneto abonento ar naudotojo tapatybę, suteikiamas leidimas interneto paslaugų teikėjui civilinio proceso metu suteikti autorių teisių turėtojui ar jo atstovui informaciją apie abonentą, kuriam interneto paslaugų teikėjas suteikė IP adresą, kuris, kaip įtariama, naudotas darant pažeidimą. Tačiau tokiomis nacionalinės teisės normomis turėtų būti sudarytos sąlygos bylą nagrinėjančiam nacionaliniam teismui įvertinti vienas kitam prieštaraujančius interesus, remiantis kiekvienos bylos faktais ir deramai atsižvelgiant į proporcingumo principo reikalavimus⁵⁸.

Kitoje byloje ESTT išaiškino, kad INTGD 8 straipsnio 3 dalies e punktu draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią kredito įstaiga, remdamasi banko paslaptimi, turi neribotą ir besąlyginę teisę šios Direktyvos 8 straipsnio 1 dalies c punkto atveju atsisakyti suteikti informaciją apie sąskaitos turėtojo vardą, pavardę arba pavadinimą ir adresą⁵⁹. Toks neribotas ir besąlyginis leidimas remtis banko paslaptimi gali labai trukdyti veiksmingai užtikrinti pagrindinę teisę į intelektualinę nuosavybę, kad būtų apsaugota asmenų, nurodytų INTGD 8 straipsnio 1 dalyje, teisė į su jais susijusių asmens duomenų apsaugą⁶⁰.

Pagal INTGD 8 straipsnį kompetentingos teismo institucijos gali reikalauti pažeidėjo ar tam tikrų kitų asmenų pateikti informaciją apie INT pažeidžiančių prekių ar paslaugų kilmę ir platinimo kanalus. Ši informacija gali apimti asmens duomenis, kai jie atskleidžiami laikantis galiojančių teisės aktų dėl asmens duomenų apsaugos ir kai taikomos apsaugos priemonės, kad būtų užtikrinta tinkama pusiausvyra tarp įvairių susijusių pagrindinių teisių.

⁵⁶ Taip pat žr. INTGD 21 konstatuojamąją dalį.

⁵⁷ *Promusicae*, [C-275/06](#), 58–59 punktai. Taip pat žr. pirmesnę 1 skirsnį.

⁵⁸ *Bonnier*, [C-461/10](#), 51–61 punktai.

⁵⁹ 2015 m. liepos 16 d. ESTT (ketvirtoji kolegija) sprendimas *Coty Germany GmbH prieš Stadtparkasse Magdeburg*, [C-580/13](#), 43 punktas.

⁶⁰ *Coty Germany*, [C-580/13](#), 40 punktas.

3. Įvardytų įrodymų, kurie yra priešingos šalies žinioje, pateikimas

Pagal INTGD 6 straipsnio 1 dalį tais atvejais, kai pareiškėjas pateikė pagrįstai turimus įrodymus, kurių pakanka jo pretenzijoms paremti, ir, pagrįsdamas tas pretenzijas, įvardijo įrodymus, kurie yra priešingos šalies žinioje, kompetentingos teismo institucijos gali reikalauti, kad priešinga šalis pateiktų tokius įrodymus.

Vertinimo metu nurodyta, kad kai kuriose valstybėse narėse įrodymų, kurie yra priešingos šalies žinioje, įvardijimo procesas pareiškėjui gali tapti labai didele našta ir todėl praktiškai galimybė gauti tokių įrodymų tampa labai ribota. Nurodyta, kad pareiškėjų kai kuriose bylose prašyta nurodyti konkretų prašomų dokumentų pobūdį, buvimo vietą, atpažinties numerius ar turinį, net jei tokią informaciją gauti asmeniui iš išorės, kuris nebūtinai yra matęs prašomus dokumentus, akivaizdžiai yra sunku ir gal net neįmanoma⁶¹.

Nors tam tikras konkretumas, be abejo, reikalingas, reikalavimas pateikti itin išsamią informaciją verčia abejoti 6 straipsnio 1 dalyje nurodytų atskleidimo priemonių veiksmingumu ir nacionaliniu lygmeniu nustatytų reikalavimų proporcingumu. Taip pat kyla klausimas, ar tokie reikalavimai sąžiningi ir teisingi, nes dėl jų gali tapti per daug sudėtinga taikyti Direktyvos priemonės. Todėl tokio tipo išsamūs nacionaliniai reikalavimai galėtų prieštarauti 6 straipsnio 1 daliai, taikomai kartu su Direktyvos 3 straipsnyje nustatytais įsipareigojimais.

Direktyva dėl žalos atlyginimo už konkurencijos teisės pažeidimus⁶² šiuo atžvilgiu detalesnė. Direktyvos 5 straipsnio 2 dalimi dėl įrodymų atskleidimo valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad nacionaliniai teismai galėtų pareikalauti atskleisti tiksliai įvardytus įrodymus ar svarbių įrodymų kategorijas, apibrėžtus kuo tiksliau ir siauriau, remiantis pagrįstame paaiškinime pateiktais pagrįstai turimais faktais.

Komisija mano, kad gali būti pagrindas panašų požiūrį taikyti aiškinant ir taikant INTGD 6 straipsnio 1 dalį. Nors pareiškėjas prašomą informaciją turėtų nurodyti kiek įmanoma tiksliau, įsipareigojimas tai padaryti turėtų būti aiškinamas protingai, atsižvelgiant į konkrečios bylos specifiką. Tai reiškia, kad, Komisijos nuomone, nors pareiškėjas savo prašyme iš esmės turėtų įvardyti atskirus įrodymus, 6 straipsnio 1 dalimi nedraudžiama, kad tam tikrais atvejais pareiškėjas nurodytų konkrečią įrodymų kategoriją su sąlyga, kad informacija yra pakankamai konkreti, kad priešinga šalis galėtų nustatyti jos žinioje esantį konkretų įrodymą, o kompetentinga teismo institucija galėtų priimti sprendimą dėl prašymo atskleisti informaciją.

Be to, sunku suprasti, ką reiškia formuluotė „įrodym[ai], kurie yra priešingos šalies žinioje“. Konkrečiau kilo neaiškumų, ar terminas „žinioje“ turėtų apimti tik įrodymų turėjimą ar turėtų būti suprantamas plačiau ir apimti net reikalavimą, kad priešinga šalis atliktų tinkamą paiešką⁶³.

Nors, Komisijos nuomone, panašu, kad 6 straipsnio 1 dalimi nesuteikiamas aiškus pagrindas reikalauti, kad šalis aktyviai ieškotų trečiųjų šalių turimų įrodymų, kurie nėra jos žinioje, siekdama tuos įrodymus pateikti teisme, Komisija pažymi, kad žodžio „žinioje“ vartojimas leidžia daryti prielaidą, kad tai, kad šalis faktiškai turėtų įrodymus, nėra būtina reikalaujama. Todėl, Komisijos nuomone, pagrįstais atvejais 6 straipsnio 1 dalis galėtų būti pagrindas įpareigoti šalį atlikti kruopščią įrodymų paiešką savo organizacijoje (įskaitant jos

⁶¹ Konsultacijos dėl INT gynimo teisinės sistemos vertinimo ir modernizavimo, p. 18. Taip pat žr. SEC(2010) 1589 galutinis, p. 9.

⁶² 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/104/ES dėl tam tikrų taisyklių, kuriomis reglamentuojami pagal nacionalinę teisę nagrinėjami ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo, OL L 349, 2014 12 5, p. 1.

⁶³ KTDD „Direktyvos 2004/48/EB taikymo analizė“, 2010 12 22, p. 9; Komisijos dokumentas „Pastabų dėl Komisijos ataskaitos dėl Direktyvos 2004/48/EB taikymo apibendrinimas“, 2011 m. liepos mėn., p. 19.

kontroliuojamus atskirus juridinius subjektus) su sąlyga, kad pareiškėjas tinkamai pagrindė ir sukonkretino prašymą dėl susijusių įrodymų, kad įsipareigojimas neviršija to, kas proporcinga, ir nėra pernelyg brangus ir kad reikiamais atvejais numatytos apsaugos priemonės nuo piktnaudžiavimo⁶⁴.

Bet koks prašymas pateikti įrodymų pagal INTGD 6 straipsnio 1 dalį turėtų būti tinkamai pagrįstas ir sukonkretintas ir išlikti proporcingas atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes. Tačiau reikalavimu neturi būti atmesta galimybė, kad šalies, kuriai taikoma ši priemonė, gali būti tam tikrais atvejais pareikalauta pateikti konkrečias įrodymų kategorijas arba savo organizacijoje atlikti kruopščią įrodymų paiešką.

4. Konfidencialios informacijos apsaugos užtikrinimas

Galimybei užsitikrinti priemones, nurodytas INTGD 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse, 7 straipsnio 1 dalyje ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalyse, taikoma konfidencialios informacijos apsauga. Šis apribojimas ypač svarbus, kai dokumentuose, kurie įvardyti kaip įrodymai ar informacija, kuriuos galbūt reikės pateikti, yra šalies, kuriai taikomos tos priemonės, komercinių paslapčių ar kitos komerciniu požiūriu konfidencialios informacijos.

Dėl prašymų, susijusių su teise gauti informaciją ir pateiktų pagal 8 straipsnį, nurodyta⁶⁵, kad tai, jog tam tikrų tipų informacijai skirtingose valstybėse narėse gali būti taikomi skirtingi konfidencialumo režimai, gali sukelti papildomų problemų teisių turėtojams. Taip yra todėl, kad neaišku, ar jie galėtų vienoje šalyje teisiškai gautą informaciją naudoti kitoje šalyje, kur tokios informacijos konfidencialumui būtų taikomos griežtesnės taisyklės.

Proporcingumo tikslu prašymai pateikti įrodymus pagal 6 straipsnį, prašymai taikyti įrodymų užtikrinimo priemones pagal 7 straipsnį ir prašymai dėl 8 straipsnyje nurodytos informacijos teikimo turėtų būti svarbūs siekiant įrodant konkrečią pretenziją (-as) susijusiame teismo procese. Tačiau net jei tam tikra dalis informacijos, kurią turi priešinga pusė, bus būtina siekiant įrodyti įtariamą pažeidimą, jo aprėptį ar pasekmes, tam tikrais atvejais šios informacijos pobūdis gali būti toks ypatingas, pvz., visa dar itin didelė komercinė vertė, kad ta informacija neturėtų būti atskleista pareiškėjui. Remiantis vertinimo metu pateiktais atsakymais, teismo institucijoms gali būti sudėtinga atsižvelgti į tokius vienas kitam prieštaraujančius interesus, ypač tais atvejais, kai šalys yra konkurentės.

Komisija šiuo atžvilgiu pažymi, kad paminėtais straipsniais nenustatyta, kad tokia konfidenciali informacija negali būti naudojama konkrečiame teismo procese. Juose nustatyta, kad informacija turi būti apsaugota. Kai kuriose valstybėse narėse⁶⁶ nustatytos priemonės, kad konfidencialią informaciją būtų galima atskleisti tik teismui arba trečiajai šaliai, kuriai taikomos specialios konfidencialumo taisyklės. Be to, Susitarimo dėl Bendro patentų teismo⁶⁷ 60 straipsnio 3 dalyje nustatyta galimybė Bendram patentų teismui pareikalauti, kad jo paskirtas asmuo patikrintų patalpas. Jei pareiškėjas negali dalyvauti tokia patikrinime, jam gali atstovauti nepriklausomas specialistas profesionalas, kurio vardas ir pavardė turi būti nurodyti orderyje.

Komisijos nuomone, kompetentingoms teismo institucijoms turėtų būti sudarytos sąlygos laikantis išsamių nacionalinės teisės taisyklių nuspręsti savo iniciatyva ar teismo proceso šalies prašymu dėl tinkamų konfidencialios informacijos apsaugos priemonių tais atvejais, kai

⁶⁴ Žr. INTGD 3 straipsnį.

⁶⁵ Konsultacijos dėl INT gynimo teisinės sistemos vertinimo ir modernizavimo, p. 18–25.

⁶⁶ Pvz., Nyderlanduose.

⁶⁷ OL C 175, 2013 6 20, p. 1.

tokiai informacijai gali būti taikomos 6, 7 ar 8 straipsnyje nustatytos priemonės. Nors šiomis nuostatomis to konkrečiai nereikalaujama, Komisija mano, kad tokios priemonės pagrįstais atvejais galėtų apimti galimybę tokią informaciją pateikti tik kompetentingoms teismo institucijoms arba nepriklausomai ir nešališkai trečiajai šaliai, kuri paskirta padėti teismo procese ar patikrinimuose, kiek tai susiję su įrodymų apibūdinimu arba areštu, ir kuriai taikomos tinkamos konfidencialumo prievolės. Bet kokiomis tokiomis priemonėmis turėtų būti užtikrinta, kad informacija nebūtų atskleista pareiškėjui, kitai teismo proceso šaliai arba plačiajai visuomenei, kartu tinkamai atsižvelgiant į pareiškėjo ar kitų susijusių šalių teises į gynybą⁶⁸.

Turėtų būti veiksmingai užtikrinta pareiga saugoti konfidencialią informaciją, nustatytą INTGD 6, 7 ir 8 straipsniuose, taikant tinkamas priemones, kuriomis užtikrinamos reikiamos apsaugos priemonės. Tokios tinkamos priemonės galėtų būti, be kita ko, konfidencialios informacijos teikimas tik kompetentingoms teismo institucijoms arba patalpų patikrinimas įrodymų apibūdinimo arba arešto tikslu, kurį atlieka tik tam tikros nepriklausomos ir nešališkos trečiosios šalys.

5. Užstato svarba

INTGD nustatyta, kad taikant įrodymų užtikrinimo priemones (7 straipsnio 2 dalis) ir laikinąsias priemones (9 straipsnio 6 dalis), iš pareiškėjo gali būti reikalaujama pakankamo užstato ar vienodo užtikrinimo, kuriuo būtų galima kompensuoti bet kokią atsakovo patirtą žalą. Toks užstatas arba užtikrinimas yra svarbios priemonės ne tik prirėkus *ex post* kompensuoti tokią žalą, bet ir užkirsti kelią galimam piktnaudžiavimui INTGD nustatytomis priemonėmis. Šiuo požiūriu 7 straipsnio 2 dalyje ir 9 straipsnio 6 dalyje nustatytomis konkrečiomis prievolėmis įgyvendinamas 3 straipsnio 2 dalyje nustatytas bendrasis įsipareigojimas, visų pirma, kad Direktyvoje nustatytos priemonės, procedūros ir gynybos būdai turi būti taikomi taip, kad būtų numatytos apsaugos priemonės nuo piktnaudžiavimo jais.

Tačiau 3 straipsnio 2 dalyje taip pat nustatyta, kad priemonės, procedūros ir gynybos būdai turi būti veiksmingi, proporcingi ir atgrasantys, o remiantis 3 straipsnio 1 dalimi, jie turi būti sąžiningi, teisingi ir neturi būti pernelyg brangūs. Taip pabrėžiama, kad tais atvejais, kai reikia užkirsti kelią piktnaudžiavimui, tam taikomos priemonės negali prieštarauti šiems pastariesiems reikalavimams. Tai, pavyzdžiui, reiškia, kad užstatas, kurio gali būti reikalaujama siekiant taikyti laikinąsias priemones, neturėtų būti nustatytas tokio lygio, kad praktiškai pareiškėjai nebeprašys taikyti aptariamų laikinųjų priemonių. Tai itin aktualu MVĮ, nes civilinių bylų išlaidos ir rizika pralaimėti bylą ir bei prievolė sumokėti abiejų šalių bylinėjimosi išlaidas yra vienas pagrindinių veiksnių, dėl kurių jos linkusios nepradėti civilinio proceso dėl INT gynimo⁶⁹.

Tai, kad pagal INTGD 7 ir 9 straipsnius taikant laikinąsias arba prevencines priemones iš pareiškėjo gali būti reikalaujama pakankamo užstato ar vienodo užtikrinimo, gali būti veiksmingas būdas išvengti piktnaudžiavimo tokiomis priemonėmis. Konkrečiu atveju nustatant, koks užstatas ar vienodas užtikrinimas turi būti laikomi pakankamais, reikėtų atsižvelgti, be kita ko, į pareiškėjo ekonominius pajėgumus ir į galimą poveikį taikomų priemonių veiksmingumui, visų pirma MVĮ atveju.

⁶⁸ Plg. 2008 m. vasario 14 d. Teismo (trečioji kolegija) sprendimą *Varec SA prieš Belgijos valstybę*, C-450/06, EU:C:2008:91, dėl viena kitai prieštaraujančių teisių pusiausvyros teismo procese, susijusiam su viešųjų pirkimų procedūromis.

⁶⁹ 2016 m. Europos intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų stebėsenos centro parengta „2016 m. MVĮ intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų suvestinė“.

6. Apsauginio rašto galimybės ir privalumai

INTGD 7 straipsnio 1 dalyje numatyta galimybė tam tikrais atvejais taikyti įrodymų užtikrinimo priemones neišklausius kitos šalies (t. y. *ex parte*), visų pirma tuomet, kai delsimas galėtų padaryti esminę nepataisomą žalą teisių turėtojui arba kai yra akivaizdi grėsmė, kad įrodymai gali būti sunaikinti. Kaip numatyta INTGD 9 straipsnio 4 dalyje, laikinosios ir prevencinės priemonės gali būti taikomos *ex parte*, ypač tuomet, kai bet koks delsimas galėtų padaryti nepataisomą žalą teisių turėtojui. Tokiais atvejais dėl skubumo ir (arba) būtinybės iš anksto neinformuoti atsakovo sprendimas dėl priemonių taikymo priimamas vienašališkai, be išankstinio pranešimo ir šalių klausymo. Tokiu būdu atsakovui nesuteikiama galimybė pateikti savo gynybos argumentų, net jeigu atsakovas gali labai nukentėti nuo galimo taikomos priemonės poveikio.

7 ir 9 straipsniuose nurodytos tam tikros apsaugos priemonės, visų pirma tai, kad *ex parte* draudimai gali būti taikomi tik konkrečiomis aplinkybėmis, apie juos atsakovui pranešama iškart po priemonių pritaikymo, taip pat tai, kad priemonėms gali būti taikoma *ex post* teisminė peržiūra, kai atsakovas gali būti išklausytas. Nepaisant to, akivaizdu, kad tokiomis *ex parte* priemonėmis smarkiai pažeidžiama atsakovo pagrindinė teisė būti išklausytam ir gintis teisme, o tai yra pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą dalis⁷⁰. Todėl teisė būti išklausytam iš esmės turėtų būti ribojama tik pagal šiuos straipsnius kartu užtikrinant būtinas apsaugos priemones ir tokiu mastu, kiek tai būtina užtikrinant intelektinės nuosavybės teisių apsaugą ir veiksmingą pareiškėjo teisminę apsaugą – pagrindines Chartijoje įtvirtintas teises.

Siekdamos užtikrinti deramą šių vienas kitam prieštaraujančių interesų ir pagrindinių teisių pusiausvyrą, kai kurios valstybės narės (Belgija, Ispanija, Nyderlandai, Prancūzija ir Vokietija) numatė galimybę taikyti apsauginio rašto priemonę (angl. k. *protective brief*, *protective letter* arba *protective writ*). Tokia pati galimybė nustatyta ir Bendro patentų teismo Darbo tvarkos taisyklių 207 taisyklėje⁷¹. Atsakovas, kuriam išduotas apsauginis raštas ir kuris turi pagrindo baimintis, kad jam bus iškelta byla dėl INT pažeidimo (nes, pavyzdžiui, iš teisių turėtojo gavo perspėjimo raštą), iš anksto (t. y. dar prieš teikiant pareiškimą) kompetentingoms teismo institucijoms pateikia informaciją, kodėl, atsakovo manymu, galimas teisių pažeidimo ieškinys yra nepagrįstas. Pagrindinis apsauginio rašto tikslas – teismo institucijoms, gavusioms prašymą nustatyti preliminarų draudimą, pateikti kuo daugiau susijusios informacijos, neišklausant atsakovų, prieš priimant sprendimą dėl to pareiškimo.

Nors INTGD tai nėra aiškiai nurodyta, apsauginis raštas gali būti vertinamas kaip tinkama priemonė, padedanti sąžiningai ir proporcingai užtikrinti įvairių vienas kitam prieštaraujančių interesų ir pagrindinių teisių pusiausvyrą, kiek tai susiję su galimybe taikyti INTGD 7 straipsnio 1 dalyje ir 9 straipsnio 4 dalyje nustatytas *ex parte* priemones.

IV. UŽTIKRINTI VEIKSMINGĄ INT GYNIMĄ, BE KITA KO, SKAITMENINIAME KONTEKSTE

Šiame skyriuje daugiausia dėmesio skiriama draudimų nustatymui ir tarpininkams. Iš pastabų, gautų per viešąją konsultaciją, matyti, kad teisių turėtojai preliminarūs draudimus laiko esmine savo teisių apsaugos priemone. Be to, kaip nurodyta Direktyvoje dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (toliau –

⁷⁰ Chartijos 47 straipsnis. Taip pat žr. TRIPS sutarties 42 straipsnį.

⁷¹ Preliminarios Bendro patentų teismo Darbo tvarkos taisyklių nuostatos (18-as projektas) pateiktos adresu <https://www.unified-patent-court.org/documents>.

Informacinės visuomenės direktyva)⁷², visų pirma skaitmeninėje aplinkoje trečiosios šalys gali vis dažniau naudotis tarpininkų paslaugomis vykdydamos veiklą, kuria pažeidžiamos teisės; daugeliu atvejų geriausia priversti tokius tarpininkus nutraukti tokią veiklą, kuria pažeidžiamos teisės.

1. Draudimai ir atsakomybė

INTGD nustatyti du draudimų tipai. Pirma, pagal 9 straipsnio 1 dalies a punktą valstybės narės privalo užtikrinti, kad teisių turėtojai galėtų prašyti pažeidėjui arba tarpininkui nustatyti laikinąjį draudimą. Tokių draudimų tikslas – užkirsti kelią gresiančiam pažeidimui arba uždrausti tęsti pažeidimą. Antra, 11 straipsniu valstybės narės privalo užtikrinti, kad, priimdamos teismo sprendimą dėl bylos esmės, kompetentingos teismo institucijos galėtų pažeidėjui taikyti draudimą tęsti pažeidimą arba tarpininkui taikyti draudimą, kad ne tik būtų sustabdytas pažeidimas, bet ir kad būtų užkirstas kelias tolesniems pažeidimams⁷³.

Šiomis aplinkybėmis svarbu pabrėžti, kad ES teisėje atskiriama atsakomybės koncepcija ir galimybė nustatyti draudimus tarpininkui, kaip nurodyta INTGD 9 straipsnio 1 dalies a punkte ir 11 straipsnyje⁷⁴. ESTT patvirtino, kad INTGD 11 straipsniu valstybėms narėms nustatytas įpareigojimas taikomas *neatsižvelgiant į [tarpininko] galimą asmeninę atsakomybę esant faktinėms aplinkybėms*⁷⁵.

Galimybė nustatyti draudimą tarpininkui pagal INTGD 9 straipsnio 1 dalies a punktą ir 11 straipsnį nepriklauso nuo tarpininko atsakomybės už (įtariamą) nagrinėjamą pažeidimą. Todėl kompetentingos teismo institucijos kaip draudimo nustatymo sąlygos negali prašyti pareiškėjų įrodyti, kad tarpininkas net netiesiogiai atsakingas už (įtariamą) pažeidimą.

2. Tarpininko sąvokos tikslinimas

INTGD 9 straipsnio 1 dalies a punkte ir 11 straipsnyje nurodyta galimybė nustatyti draudimus *visiems tarpininkams, kurių paslaugas naudoja trečioji šalis, pažeisdama INT*. Direktyvoje konkrečiai nenurodoma, kurie ekonominės veiklos vykdytojai šios direktyvos tikslu laikomi tarpininkais.

ESTT išaiškino, kad ekonominės veiklos vykdytojas gali būti laikomas tarpininku, kaip įtvirtinta šiomis nuostatomis, jeigu jis teikia paslaugą, kuria gali naudotis vienas ar daugiau asmenų, siekdami pažeisti vieną ar daugiau INT arba neteisėtai naudotis turiniu arba prekėmis⁷⁶. Kad būtų laikomas tarpininku, ekonominės veiklos vykdytojas neturi palaikyti konkrečių ryšių, pavyzdžių, sutartinių santykių, su tais kitais asmenimis⁷⁷.

⁷² 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo, OL L 167, 2001 6 22, p. 10–19, 59 konstatuojamoji dalis.

⁷³ *L'Oréal prieš eBay*, C-324/09, 131 punktas; *Scarlet Extended*, C-70/10, 31 punktas; *SABAM*, C-360/10, 29 punktas.

⁷⁴ Tokia galimybė – taip pat neatsižvelgiant į tarpininko atsakomybę – taip pat numatyta Informacinės visuomenės direktyvos 8 straipsnio 3 dalyje.

⁷⁵ 2011 m. liepos 12 d. ESTT (didžioji kolegija) sprendimas *L'Oréal SA ir kiti prieš eBay International AG ir kt.*, C-324/09, EU:C:2011:474, 127 punktas. Taip pat žr. sprendimą *Tommy Hilfiger*, C-494/15, EU:C:2016:528, 22 punktą. Elektroninės komercijos direktyvos 12–14 straipsniuose konkrečiai tam tikrų interneto tarpininkų atžvilgiu nustatyta, kad tomis nuostatomis įtvirtintos atsakomybės išimtys nedaro poveikio teismo arba administracinės institucijos galimybei reikalauti nutraukti pažeidimą arba užkirsti jam kelią.

⁷⁶ Žr. *UPC Telekabel*, C-314/12; 2011 m. lapkričio 24 d. ESTT (trečioji kolegija) sprendimas.

⁷⁷ 2016 m. liepos 7 d. ESTT (antroji kolegija) sprendimas *Tommy Hilfiger Licensing LLC ir kiti prieš DELTA CENTER a.s.*, C-494/15, 23 punktas. Dėl Informacinės visuomenės direktyvos 8 straipsnio 3 dalies taip pat žr. *UPC Telekabel*, C-314/12, 34–35 punktus.

Todėl Direktyvos 9 straipsnio 1 dalies a punkto ir 11 straipsnio taikymas nėra ribojamas konkrečiai tarpininkų grupei, bet apima įvairius sektorius ir paslaugas tiek prisijungus, tiek neprisijungus prie interneto⁷⁸.

ESTT konkrečiai nurodė, kad interneto paslaugų teikėjai⁷⁹, socialinių tinklų platformos⁸⁰, internetinės prekyvietės⁸¹ ir turgaviečių nuomininkai⁸² turėtų būti laikomi tarpininkais esant aptariamoms faktinėms aplinkybėms nagrinėjamo teismo proceso atveju.

Remdamasi iki šiol nustatyta ESTT praktika Komisija mano, kad nėra jokios priežasties manyti, kad šis sąrašas yra baigtinis, todėl kiti įvairūs ekonominės veiklos vykdytojai, teikiantys paslaugas, kuriomis kiti asmenys gali naudotis pažeisdami INT, taip pat gali patekti į Direktyvos tarpininko sąvokos aprėptį, o tai turi būti nustatoma kiekvienu konkrečiu atveju. Komisijos nuomone, prie tokių ekonominės veiklos vykdytojų gali, priklausomai nuo atvejo, būti priskiriami, pavyzdžiui, tam tikrų informacinės visuomenės paslaugų teikėjai, pašto ir siuntinių pristatymo paslaugų teikėjai, transporto ir logistikos įmonės ir mažmenininkai.

Komisija taip pat primena, kad 9 straipsnio 1 dalies a punktas ir 11 straipsnis turėtų būti aiškinami ir taikomi atsižvelgiant į 3 straipsnyje nustatytus bendruosius reikalavimus ir taikytinas pagrindines teises, kurios ginamos pagal ES teisinę tvarką. Kita vertus, gali būti reikalaujama tokius ekonominės veiklos vykdytojus, kurie nevykdo veiklos, kuria pažeidžiamos teisės, įtraukti į INT gynimo procesą pagal INTGD, siekiant užtikrinti, kad teisių turėtojai galėtų veiksmingai ginti savo teises. Kita vertus, tam tikru konkrečiu atveju toks dalyvavimas negali būti pateisinamas, kai teikiamos paslaugos yra taip visiškai nesusijusios su (įtariamu) pažeidimu arba yra taip jam nesvarbios, kad negalima pagrįstai tikėtis, kad atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas galėtų reikšmingai prisidėti prie veiksmingo teisių gynimo, nes jo dalyvavimas būtų neproporcingas ir jam tektų per didelė našta⁸³.

Ekonominės veiklos vykdytojai, teikiantys paslaugą, kuria vienas ar daugiau asmenų gali naudotis siekdami pažeisti INT, gali, priklausomai nuo faktinių atvejo aplinkybių, būti laikomi tarpininkais, kaip apibrėžta INTGD 9 straipsnio 1 dalies a punkte ir 11 straipsnyje, taip pat ir nesant konkrečių šių dviejų šalių santykių, pavyzdžiui, sutartinių santykių.

3. Proporcingos draudimų ir tarpininkų sistemos užtikrinimas

Kalbant apie teisių ir interesų pusiausvyrą, kuri paprastai turi būti užtikrinta aiškinant ir taikant INTGD draudimų ir tarpininkų sistemą, be ankstesnių klausimų, itin svarbūs du klausimai, t. y. visų draudimų aprėptis ir filtravimas.

Draudimų aprėptis

Nors iš pradžių pareiškėjas savo prašyme nurodo draudimo, kuris, jo nuomone, tinkamas siekiant užkirsti kelią gresiančiam pažeidimui arba sustabdyti vykdomą pažeidimą, aprėptį, sprendimą dėl šio prašymo priima kompetentinga teismo institucija. Pastaroji ir nusprendžia, kokių priemonių (jei jų yra) turės imtis ieškovas. Ta teismo institucija turėtų įvertinti prašymą

⁷⁸ Dėl paslaugų prisijungus ir neprisijungus prie interneto teikėjų žr. sprendimą *Tommy Hilfiger*, C-494/15, 29 punktą.

⁷⁹ *LSG-Gesellschaft*, C-557/07, 46 punktas; *UPC Telekabel*, C-314/12, 43–46 punktai; 2011 m. lapkričio 24 d. ESTT (trečioji kolegija) sprendimas *Scarlet Extended SA prieš Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, C-70/10, EU:C:2011:771, 30 punktas.

⁸⁰ 2012 m. vasario 16 d. ESTT (trečioji kolegija) sprendimas *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) prieš Netlog NV.*, C-360/10, EU:C:2012:85, 28 punktas.

⁸¹ *L'Oréal prieš eBay*, C-324/09, 131 punktas.

⁸² *Tommy Hilfiger*, C-494/15, 28 punktas.

⁸³ Plg. Informacinės visuomenės direktyvos 59 konstatuojamąją dalį.

tinkamai atsižvelgdama į konkretaus atvejo specifines ypatybes (žr. INTGD 17 konstatuojamąją dalį), o visi draudimai turi būti nustatyti laikantis proporcingumo principo ir kitų 3 straipsnyje nustatytų bendrųjų reikalavimų bei taikytinų pagrindinių teisių.

Kompetentinga teismo institucija neturėtų nustatyti draudimų, kuriais reikalaujama imtis priemonių, kuriomis viršijama tai, kas tikslinga ir būtina atsižvelgiant į nagrinėjamo atvejo faktines aplinkybes, kad būtų užkirstas kelias gresiančiam pažeidimui arba uždrausta tęsti pažeidimą. Todėl bet koks nustatytas draudimas turėtų būti veiksmingas, bet jo aprėptis turėtų būti mažiausia siekiant šio tikslo. Nebūtina, kad draudimu reikalaujamos priemonės visiškai sustabdytų INT pažeidimus; tam tikromis aplinkybėmis pakanka, kad dėl priemonių pažeidimus sunku daryti arba nuo jų atgrasoma⁸⁴. Tuo pačiu neturėtų būti reikalaujama, kad asmuo, kuriam skirtas draudimas, neštų nepakeliamą naštą⁸⁵.

Bylose, susijusiose su autorių teisių pažeidimais, ESTT nurodė⁸⁶, kad priemonės, kurias interneto paslaugų teikėjas priima kaip tarpininkas, kuriam skirtas draudimas, turi būti labai tikslingos. Kalbant konkrečiau, tokių priemonių tikslas turi būti nutraukti trečiosios šalies daromą autorių teisių arba gretutinių teisių pažeidimą, tačiau jomis be reikalo nebus daromas poveikis interneto naudotojams, kurie paslaugų teikėjo paslaugomis naudojami siekdami teisėtai gauti informacijos. ESTT šios bylos aplinkybėmis nustatė, kad priešingu atveju minėto teikėjo kišimasis į šių naudotojų informacijos laisvę būtų nepateisinamas, atsižvelgiant į siekiamą tikslą. Kaip pastebėta pirmiau⁸⁷, kalbant apie tarpininkus, ESTT dar išsamiau išaiškino, kad draudimų tikslas yra ne tik nutraukti pažeidimą, bet ir užkirsti kelią tolesniems pažeidimams.

Lygiai taip pat INT pažeidimo atveju, kai tam tikras turinys paskelbiamas internete, gali būti tikslinga tarpininkui skirtu draudimu reikalauti, kad jis panaikintų arba atimtų prieigos prie tokio turinio teisę. Kalbant bendrai, reikalauti, kad būtų sustabdyta prieiga prie visos interneto svetainės, gali būti pernelyg platus užmojis, nors tam tikromis aplinkybėmis kompetentinga teismo institucija gali laikytis nuomonės, kad tokios priemonės būtinos ir proporcingos (pvz., didelio masto arba struktūriškai pasikartojančių pažeidimų atvejais). Komisijos nuomone, bet koks toks sprendimas turėtų visada būti priimamas atsižvelgiant į konkrečias nagrinėjamo atvejo aplinkybes.

ESTT taip pat paaiškino⁸⁸, kad kompetentingos teismo institucijos gali nuspręsti aiškiai neapibūdinti konkrečių priemonių, kurių paslaugų teikėjas turi imtis siekdamas numatyto tikslo. Tačiau ESTT taip pat aiškiai nurodė, kad tokiais atvejais turi būti tenkinamos tam tikros sąlygos, visų pirma tai, kad priemonėmis neviršijama to, kas yra pagrįsta, laikomasi teisinio tikrumo principo, susijusių šalių pagrindinių teisių, įskaitant interneto naudotojų informacijos prieigos teisę, nustatomos tikslinės priemonės ir galimybė kompetentingoms teismo institucijoms tikrinti, ar šių sąlygų laikomasi, visų pirma numatant galimybę susijusiems interneto naudotojams ginti savo teises, kai šios priemonės yra žinomos.

Komisijos nuomone, nors pirmiau nurodyta teismo praktika yra susijusi su autorių teisių pažeidimais, joje nustatyti principai taip pat turėtų būti analogiškai taikomi INT pažeidimams, nesusijusiems su autorių arba gretutinėmis teisėmis.

Pagal INTGD 9 straipsnio 1 dalies a punktą ir 11 straipsnį nustatyti draudimai turėtų būti veiksmingi, bet jais neturėtų būti viršijama to, kas būtina ir proporcinga nagrinėjamos bylos aplinkybėmis tam tikslui pasiekti. Gali pakakti, kad dėl draudimų aptariamus pažeidimus

⁸⁴ 2014 m. kovo 27 d. ESTT (ketvirtoji kolegija) sprendimas *UPC Telekabel Wien GmbH prieš Constantin Film Verleih GmbH and Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, [C-314/12](#), EU:C:2014:192, 63 punktas.

⁸⁵ *UPC Telekabel*, [C-314/12](#), 53 punktas.

⁸⁶ *UPC Telekabel*, [C-314/12](#), 56 punktas.

⁸⁷ Taip pat žr. IV skyriaus 1 dalies diskusiją dėl draudimų ir atsakomybės.

⁸⁸ *UPC Telekabel*, [C-314/12](#), 52–57 punktai.

sunku daryti arba nuo jų labai atgrasoma, visiškai nenutraukiant pažeidimo. Tačiau pagal ESTT praktiką neturėtų būti reikalaujama, kad asmuo, kuriam skirtas draudimas, neštų nepakeliamą naštą⁸⁹. Nustatytos priemonės turi būti pakankamai tikslios ir veiksmingos, tačiau jomis nereikalaujama užtikrinti, kad pažeidimas būtų užbaigtas⁹⁰. Šiuo požiūriu svarbu užtikrinti, kad būtų laikomasi visų susijusių šalių pagrindinių teisių, įskaitant tas trečiąsias šalis, pvz., interneto naudotojus, kurioms gali būti padarytas poveikis dėl priemonių, kuriomis siekiama laikytis draudimo.

Filtravimo sistemos

Būtina atskirti draudimą, kuriuo reikalaujama iš interneto svetainės pašalinti vieną arba daugiau neteisėtų turinio vienetų, ir draudimą, kuriuo tarpininkas galiausiai gali būti įpareigotas aktyviai stebėti visą tam tikroje vietoje skelbiamą turinį, kad nė vienu atskiru turinio vienetu nebūtų pažeista INT.

Pagal Elektroninės komercijos direktyvos 15 straipsnio 1 dalį valstybėms narėms draudžiamu interneto tarpininkams nustatyti bendrą stebėjimo prievolę, kaip apibrėžta tos direktyvos 12–14 straipsniuose⁹¹. Tokia prievolė taip pat būtų nesuderinama su INTGD 3 straipsnyje nurodytais bendraisiais reikalavimais, kad priemonės turi būti teisingos, proporcingos ir neturi būti brangios⁹².

*Scarlet Extended*⁹³ ir *SABAM*⁹⁴ bylose ESTT plačiai aptarė draudimo aprėpties ribas, atsirandančias dėl tų nuostatų, taip pat dėl taikytinų susijusių šalių pagrindinių teisių. *Scarlet Extended* byloje nagrinėta sistema, kurią interneto paslaugos teikėjas įdiegė filtravimo tikslu:

- visiems naudojantis jo paslaugomis gaunamiems ir siunčiamiems elektroniniams pranešimams, pasinaudojant, be kita ko, „peer-to-peer“ programine įranga,
- visų jo klientų atžvilgiu,
- prevenciškai,
- tik jo sąskaita,
- neterminuotai,

leidžiančią nustatyti tokio tiekėjo tinklu siunčiamas muzikos, kinematografijos ar audiovizualinių kūrinių, kurių intelektinės nuosavybės teisės, kaip teigiama, priklauso pareiškėjui, elektronines rinkmenas, kad būtų galima užblokuoti rinkmenų, kuriomis keičiantis pažeidžiamos autorių teisės, persiuntimą. Labai panaši sistema, kurią prieglobos paslaugų teikėjas turėjo instaliuoti savo serveriuose saugomai informacijai, nagrinėta byloje *SABAM*.

Abejose bylose ESTT nustatė, kad reikalavimas susijusiems teikėjams instaliuoti tokias bendras filtravimo sistemas būtų nesuderinamas su Elektroninės komercijos direktyvos 15 straipsniu ir INTGD 3 straipsniu, kartu skaitomus ir atsižvelgiant į iš taikytinų pagrindinių teisių apsaugos kylančius reikalavimus.

Tuo pačiu Elektroninės komercijos direktyvos 47 konstatuojamojoje dalyje primenama, kad 15 straipsnis susijęs tik su bendro pobūdžio priežiūros prievolėmis ir jis automatiškai netaikomas priežiūros prievolėms konkrečiu atveju. Tai ypač neturi įtakos nacionalinės valdžios institucijų sprendimams, išleistiems vadovaujantis nacionaliniais įstatymais.

⁸⁹ *UPC Telekabel*, [C-314/12](#), 53 punktas.

⁹⁰ 2016 m. rugsėjo 15 d. ESTT (trečioji kolegija) sprendimas *Tobias Mc Fadden prieš Sony Music Entertainment Germany GmbH*, [C-484/14](#), EU:C:2016:689, 93–95 punktai; *UPC Telekabel*, [C-314/12](#), 56 ir 58–62 punktai.

⁹¹ INTGD 2 straipsnio 3 dalies a punkte nurodyta, kad ji neturi poveikio Elektroninės komercijos direktyvai, visų pirma jos 12–15 straipsniams.

⁹² *L'Oréal prieš eBay*, [C-324/09](#), 139 punktas; *Scarlet Extended*, [C-70/10](#), 36 punktas; *SABAM*, [C-360/10](#), 34 punktas.

⁹³ *Scarlet Extended*, [C-70/10](#).

⁹⁴ *SABAM*, [C-360/10](#).

48 konstatuojamojoje dalyje pridedama, kad ši direktyva iš valstybių narių neatima galimybės reikalauti, kad susiję paslaugų teikėjai laikytųsi įsipareigojimų, kurių galima pagrįstai tikėtis, su informacija elgtis rūpestingai tam, kad būtų atskleista tam tikrų rūšių neteisėta veikla ir užkirstas jai kelias.

Todėl kai tikslinga ir laikantis pirmiau minėtų nuostatų, per internetą teikiamų prieglobos paslaugų teikėjams gali būti nustatytos tam tikros išsamaus patikrinimo prievolės, kad nebūtų įkeltas su teisės turėtojais bendradarbiaujant jų nustatytas INT pažeidžiantis turinys⁹⁵.

Kompetentingos teismo institucijos, tarpininkams nurodydamos imtis tam tikrų priemonių, kad būtų užkirstas kelias tolesniems pažeidimams pagal INTGD 9 straipsnio 1 dalies a punktą arba 11 straipsnį, prireikus gali nustatyti draudimus, kuriais nustatomos konkrečios stebėjimo prievolės. Tačiau draudimu nustatyti bendrąją stebėjimo prievolę, pagrįstu Elektroninės komercijos direktyvos 15 straipsnio 1 dalimi ir INTGD 3 straipsniu, skaitomu kartu su reikalavimais, kylančiais dėl taikytinų pagrindinių teisių, užkertamas kelias tarpininkams tokiais draudimais priversti laikytis prievolių, kuriomis jų reikalaujama įdiegti ir eksploatuoti nepaprastai plataus masto, nekonkrečias ir brangias filtravimo sistemas, kokios konkrečiomis aplinkybėmis nagrinėjamos bylose *Scarlet Extended* ir *SABAM*.

4. Perspektyvūs, visam katalogui taikomi ir dinamiški draudimai

Valstybių narių nacionalinės teisės aktuose nevienodai reglamentuojama kompetentingų teismo institucijų nustatomų draudimų aprėptis, visų pirma būdai, kaip tokiais draudimais šalinami gresiantys arba pasikartojantys INT pažeidimai. Kai kuriose jurisdikcijose, pavyzdžiui, Airijoje ir Jungtinėje Karalystėje, galima nustatyti visam katalogui arba visam repertuarui taikomus draudimus⁹⁶; tokios galimybės kitose valstybėse narėse nėra.

Be to, tam tikrais atvejais draudimai gali būti mažiau veiksmingi dėl dalyko, dėl kurio nustatytas draudimas, pokyčių. Taip gali būti, pavyzdžiui, draudimų, kuriais blokuojama svetainė, atveju, kai kompetentinga teismo institucija nustato draudimą dėl konkrečių domeno vardų, o dubliuojamosios tinklavietės gali veikti su kitu domeno vardu ir taip išvengti nustatyto draudimo.

Šią problemą būtų galima spręsti nustatant dinamiškus draudimus. Tai yra draudimai, kurie gali būti nustatomi, pvz., tais atvejais, kai iš esmės ta pati tinklavietė atnaujiną veiklą su skirtingu IP adresu arba universaliuoju adresu iš karto po to, kai nustatytas draudimas, kuris suformuluojamas taip, kad būtų įtrauktas ir naujasis IP adresas arba universalusis adresas nepradedant naujos teisminės procedūros siekiant nustatyti naują draudimą. Galimybė nustatyti tokius draudimus, be kita ko, yra Jungtinėje Karalystėje ir Airijoje. Šio tikslo taip pat būtų galima siekti įsikišant viešajai institucijai arba policijai, kaip įvyko vienu konkrečiu atveju Belgijoje⁹⁷.

Kaip nurodyta pirmiau, iš formuluotės aišku, kad INTGD 9 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyti laikinieji draudimai gali būti nustatomi siekiant užkirsti kelią gresiančiam pažeidimui, o ESTT išaiškino⁹⁸, kad tarpininkų atveju 11 straipsnyje nurodyti draudimai taip

⁹⁵ Plg. su per internetą teikiamų prieglobos paslaugų teikėjų prievolėmis bendradarbiaujant su teisių turėtojais užkirsti kelią įkelti neteisėtą saugomą turinį, kaip siūloma Komisijos pasiūlymo dėl Direktyvos dėl autorių teisių bendrojoje skaitmeninėje rinkoje (COM(2016) 593, 2016 9 14) 13 straipsnyje.

⁹⁶ T. y. draudimai, kuriais, pavyzdžiui, reikalaujama, kad tarpininkai užkirstų kelią tolesniems visų teisių turėtojų teisių pažeidimams arba teisių, kurios yra licencijos turėtojo katalogo arba repertuaro dalis, pažeidimams, remiantis nustatytu tokių teisių rinkinio pažeidimu.

⁹⁷ Antwerpenas, 2013 m. vasario 14 d., bylos 2012/FR/303, 2012/PGA/3549, 2012/KC21/262, and Cass., 2013 m. spalio 22 d., P.13.0550.N. Šiuo sprendimu teisėjas reikalavo, kad Belgijos policija (elektroninių nusikaltimų skyrius) sudarytų domenų vardų, susijusių su tinklavieta „thepiratebay“, sąrašą.

⁹⁸ *L'Oréal prieš eBay*, C-324/09, 131 punktas.

pat gali būti nustatomi siekiant užkirsti kelią tolesniems pažeidimams. Be ESTT nuomonės, šiuo metu nėra aišku, ar tokie draudimai yra suderinami su INTGD ir ar yra tokių draudimų poreikis. Komisijos nuomone, tai turėtų būti vertinama kiekvienu konkrečiu atveju, nepamirštant, kad kalbant apie draudimus tarpininkams, susijusios sąlygos ir procedūros iš esmės turi būti konkrečiai nurodytos nacionalinėje teisėje⁹⁹. Bet kuriuo atveju reikėtų tinkamai atsižvelgti į tai, kokio tikslo siekiama šiais dviem straipsniais, taip pat į INTGD 3 straipsnio bendruosius reikalavimus ir taikytinas pagrindines teises.

Komisija atsižvelgia į tai, kad kai kuriose valstybėse narėse numatyta galimybė nustatyti perspektyvius, visam katalogui taikomus ir dinamiškus draudimus. Nors šis klausimas nėra aiškiai aptartas INTGD, Komisija mano, kad su sąlyga, jog bus numatytos būtinos apsaugos priemonės, tokie draudimai gali būti veiksminga priemonė siekiant užkirsti kelią tęsiamam INT pažeidimui.

5. Skaitmeniniai įrodymai

Surinkti, pateikti ir užtikrinti pažeidimų, padarytų internetu, įrodymus tam tikrais atvejais gali būti itin sudėtinga. Direktyvoje nėra aiškių nuorodų dėl skaitmeninių įrodymų naudojimo ir pateikimo teismo procesuose dėl INT gynimo.

Vertinimo metu nurodyta, kad skaitmeninio formato įrodymus gali būti sunku užtikrinti ir kad kai kuriose valstybėse narėse kompetentingos teismo institucijos tam tikrais atvejais kaip įrodymų nepriima momentinių tinklavietės turinio vaizdų (vadinamųjų ekrano kopijų). Tačiau ekrano kopijos yra vienas iš įprasčiausių būdų parodyti, kad tam tikra veikla buvo vykdoma interneto aplinkoje. Pavyzdžiui, ekrano kopija gali padėti parodyti neteisėtos prekės platinimo internetu ypatumus, nes tinklavietės turinys gali rodyti, kokia prekė buvo parduodama, kas ją pardavinėjo, kurioje teritorijoje ir kokia buvo tikslinė auditorija. Ekrano kopijos gali padėti teisių turėtojams veiksmingai ginti savo teises ir interneto srityje. Lygiai taip pat atsakovai gali naudoti ekrano kopijas siekdami užginčyti kaltinimus INT pažeidimais.

Kai kuriose valstybėse narėse¹⁰⁰ dabartinė kompetentingų teismo institucijų praktika yra leisti ekrano kopijas naudoti kaip įrodymus su sąlyga, kad jas padarė notaras arba teismo antstolis ir kad jose pakankamai aiškiai ir tiksliai matyti prekės arba paslaugos, kuriomis pažeidžiamos INT. Kadangi šiuo klausimu jokios aiškos nuostatos nėra, Komisijos nuomone, negalima teigti, kad INTGD tokios praktikos reikalaujama. Tačiau, jos nuomone, toks požiūris iš esmės suderinamas su INTGD. Tai gali būti laikoma gerąja patirtimi arba tinkamu būdu atsižvelgti į pirmiau minėtus šalių poreikius, kartu užtikrinant pakankamą tikrumą dėl įrodymų, kuriais remdamasi kompetentinga teismo institucija priims sprendimą byloje, tikslumo ir patikimumo.

Tam tikrų valstybių narių nacionalinės teisės aktuose numatyta galimybė leisti ekrano kopijas naudoti kaip įrodymus teismo procesuose pagal INTGD su sąlyga, kad ekrano kopijose pakankamai aiškiai ir tiksliai matyti prekės arba paslaugos, kuriomis, kaip įtariama, pažeidžiamos INT, numačius tam tikras procedūrinės garantijas, Komisijos nuomone, gali būti laikoma gerąja patirtimi. Priklausomai nuo nacionalinės teisės sistemų, tokios garantijos gali, pavyzdžiui, reikšti, kad tokius įrodymus turi rinkti notaras arba teismo antstolis.

V. UŽTIKRINTI, KAD GINANT INT BŪTŲ ATSIŽVELGTA Į BENDROSIOS RINKOS ASPEKTĄ

⁹⁹ Žr. INTGD 23 konstatuojamąją dalį. Taip pat žr. *L'Oréal prieš eBay*, [C-324/09](#), 135 punktą; *Scarlet Extended*, [C-70/10](#), 31 punktą; *SABAM*, [C-360/10](#), 29 punktą.

¹⁰⁰ Pavyzdžiui, Belgijoje, Prancūzijoje, Lenkijoje.

1. Išaiškinimas, kurioms teisėms taikoma Direktyva

INTGD nustato priemones, procedūras ir gynybos būdus užtikrinti intelektinės nuosavybės teisių gynimą¹⁰¹ (1 straipsnis). Direktyva taikoma visiems INT pažeidimams, numatytiems Sąjungos ir (arba) atitinkamos valstybės narės nacionaliniuose teisės aktuose, nors Direktyva nedaromas poveikis priemonėms, kurios yra ar gali būti numatytos ES ar nacionalinės teisės aktuose, jei tokios priemonės yra palankesnės teisių turėtojams (2 straipsnio 1 dalis)¹⁰². INTGD taikoma nedarant poveikio specialioms nuostatomis dėl teisių gynimo bei dėl autorių teisių ir gretutinių teisių apribojimų, nustatytų ES teisės aktuose (2 straipsnio 2 dalis). Ji apskritai nedaro poveikio ES asmens duomenų apsaugos teisės aktams arba Elektroninės komercijos direktyvai, visų pirma tos direktyvos 12–15 straipsniams (INTGD 2 straipsnio 3 dalis).

INT, kurioms Direktyva taikoma

Nors Direktyvoje nepateiktas konkrečių teisių, kurios Direktyvos tikslu laikomos intelektinės nuosavybės teisėmis, sąrašas, 13 konstatuojamojoje dalyje paaiškinama, kad reikėtų apibrėžti kuo platesnę šios direktyvos taikymo sritį, kad būtų galima apimti visas INT, kurioms taikomos šios srities ES teisės nuostatos ir (arba) atitinkamų valstybių narių nacionalinės teisės aktai.

Siekdama išaiškinti taikymo sritį, 2005 m. Komisija paskelbė teisiškai neprivalomą pareiškimą dėl Direktyvos 2 straipsnio¹⁰³. Jame Komisija nurodė, kad, jos nuomone, bent jau šioms intelektinės nuosavybės teisėms yra taikoma ši direktyva:

- autorių teisėms ir gretutinėms teisėms,
- *sui generis* duomenų bazių kūrėjų teisėms,
- puslaidininkinių gaminių topografijų kūrėjų teisėms,
- prekių ženklo teisėms,
- dizaino teisėms,
- patento teisėms, įskaitant papildomų apsaugos liudijimų suteikiamas teises,
- geografinėms nuorodomis,
- naudingojo modelio teisėms,
- augalų veislių nuosavybės teisėms,
- firmų vardų teisėms, jeigu atitinkamos nacionalinės teisės ginamos kaip išskirtinės nuosavybės teisės.

Komisijos nuomone, Direktyvoje nurodytos priemonės, procedūros ir gynybos būdai turėtų bet kuriuo atveju būti taikomi pažeidimo nagrinėjimo procesuose dėl bet kurių teisių, išvardytų 2005 m. pareiškimе.

Ryšys su Komercinių paslapčių direktyva

Vis dėlto lieka šiek tiek neaiškumų, visų pirma susijusių su kitomis pagal nacionalinę teisę ginamomis teisėmis, pavyzdžiui, domeno vardais, komercinėmis paslaptimis ir kitais veiksmais, kuriems dažnai taikomi nacionaliniai teisės aktai, susiję su nesąžininga konkurencija (pavyzdžiui, parazitinis kopijavimas). Nors remiantis INTGD 13 konstatuojamąja dalimi valstybės narės gali vidaus tikslais išplėsti šios direktyvos nuostatas, kad jos apimtų teisės aktus, susijusius su nesąžininga konkurencija, įskaitant

¹⁰¹ Remiantis 1 straipsniu, šioje direktyvoje terminas „intelektinės nuosavybės teisės“ apima pramoninės nuosavybės teises.

¹⁰² Plg. OTK, [C-367/15](#), 23 punktas: „Direktyva 2004/48 nustato minimalius standartus, susijusius su intelektinės nuosavybės teisių gynimu, ir neklaido valstybėms narėms numatyti didesnių apsaugos priemonių.“

¹⁰³ Komisijos pranešimas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos Nr. 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo 2 straipsnio (2005/295/EB), OL L 94, 2005 4 13, p. 37–37.

parazitines kopijas, ar panašia veikla, jos neprivalo to daryti. Remiantis iki šiol atliktais vertinimais¹⁰⁴, nepanašu, kad kuri nors valstybė narė būtų nusprendusi išplėsti Direktyvos nuostatas, kad jos būtų taikomos tokiems veiksams.

2016 m. priėmus Komercinių paslapčių direktyvą¹⁰⁵ pateiktas išaiškinimas dėl veiksmų, kuriems dažnai taikomi nacionaliniai teisės aktai, susiję su nesąžininga konkurencija. Komercinių paslapčių direktyvoje nurodyta, kad ja neturėtų būti daromas poveikis bet kurio kito atitinkamo teisės akto taikymui kitose srityse, įskaitant INT, ir kad jeigu INTGD ir šios direktyvos taikymo sritis sutampa, ši direktyva turėtų būti laikoma *lex specialis*¹⁰⁶. Todėl užbaigus Komercinių paslapčių direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę¹⁰⁷, asmenys, nukentėję dėl veiksmų, kurie gali būti laikomi neteisėtu komercinių paslapčių gavimo, naudojimo ir atskleidimo veiksmais, kaip apibrėžta toje direktyvoje, galės pasinaudoti joje nustatytomis priemonėmis, procedūromis ir gynybos būdais. Kita vertus, visiems nacionaliniu lygmeniu reglamentuojamiems veiksams, susijusiems su nesąžininga konkurencija ir nepatenkantiems į Komercinių paslapčių direktyvos taikymo sritį, bus taikomos bendrosios taisyklės; INTGD nuostatos bus taikomos tik jeigu atitinkama valstybė narė bus nusprendusi išplėsti jų taikymą nacionaliniu lygmeniu pagal INTGD 13 konstatuojamąją dalį.

Kalbant apie komercines paslaptis, Komercinių paslapčių direktyva INTGD atžvilgiu taikoma kaip *lex specialis*.

Visiems nacionaliniu lygmeniu reglamentuojamiems veiksams, susijusiems su nesąžininga konkurencija ir nesusijusiems su INT pažeidimais, kaip apibrėžta INTGD, ir nepatenkantiems į Komercinių paslapčių direktyvos taikymo sritį, INTGD nuostatos taikomos tik tuo atveju, jeigu valstybė narė nusprendė nacionaliniu lygmeniu išplėsti tų nuostatų taikymą, kad jos apimtų aptariamus veiksmus.

2. Procedūros, nepatenkančios į Direktyvos taikymo sritį

Direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje konkrečiai kalbama apie INT pažeidimą. Šiomis aplinkybėmis iškeltas klausimas dėl galimybės taikyti Direktyvą įgyvendinančias nuostatas procedūrose, kurių tikslas – pripažinti teises negaliojančiomis.

ESTT išaiškino¹⁰⁸, kad nors Direktyva taikoma procedūroms, kuriomis siekiama užtikrinti INT apsaugą, ji netaikoma INT pripažinimo negaliojančiomis procedūrai, kuri skirta asmeniui, kuris, nors pats nėra INT turėtojas, ginčija atitinkamų teisių turėtojų suteiktas atitinkamas teises.

Be to, ESTT nustatė¹⁰⁹, kad Direktyva netaikoma procedūrai, kai teisingą kompensaciją turintys sumokėti asmenys prašo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priimtų sprendimą, nepalankų organizacijai, kuri atsako už tokio atlyginimo surinkimą ir paskirstymą autorių teisių turėtojams ir kuri prieštarauja tokiam prašymui.

¹⁰⁴ Visų pirma Komisijos ataskaita „2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo taikymas“, COM(2010) 0779 final; „Pagalbinis tyrimas INT gynimo direktyvos ex post vertinimui ir ex ante poveikio analizei atlikti“ „Technopolis Group“ (konsorciumas su EY ir „Schalast Rechtsanwälte“), 2017 m.

¹⁰⁵ 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo, OL L 157, 2016 6 15, p. 1.

¹⁰⁶ Komercinių paslapčių direktyvos 39 konstatuojamoji dalis.

¹⁰⁷ Tą direktyvą valstybės narės turi perkelti į nacionalinę teisę iki 2018 m. birželio 9 d.

¹⁰⁸ 2012 m. lapkričio 15 d. ESTT (trečioji kolegija) sprendimas *Bericap Záródástechnikai Bt. prieš Plastinnova 2000 Kft*, C-180/11, EU:C:2012:717, 79–81 punktai.

¹⁰⁹ 2014 m. balandžio 10 d. ESTT (ketvirtoji kolegija) sprendimas *ACI Adam BV ir kt. prieš Stichting de ThuisKopie and Stichting Onderhandeligen ThuisKopie vergoeding*, C-435/12, EU:C:2014:254, 63 punktas.

INTGD numatytos priemonės, procedūros ir gynybos būdai negali būti taikomi procedūrai, kuria siekiama pripažinti INT negaliojančiomis, taip pat procedūrai, kai teisingą kompensaciją turintys sumokėti asmenys prašo teismą priimti sprendimą, nepalankų organizacijai, kuri atsako už tokio atlyginimo surinkimą ir paskirstymą.

3. Teisės kreiptis dėl priemonių, procedūrų ir gynybos būdų taikymo

Direktyvos 4 straipsnyje nurodyta, kad tam tikromis aplinkybėmis valstybės narės turi pripažinti, kad toliau nurodyti asmenys turi teisę kreiptis dėl Direktyvoje nustatytų priemonių, procedūrų ir gynybos būdų taikymo: i) INT turėtojai, ii) visi kiti asmenys, turintys teisę naudotis tomis teisėmis, visų pirma licenciatas, iii) kolektyvinio intelektinės nuosavybės teisių administravimo institucijos ir iv) profesinės gynybos institucijos.

Licenciatas

Direktyvos 4 straipsnio b punkte nurodyta, kad asmenys, turintys teisę naudotis INT, visų pirma licenciatas, kiek leidžiama taikoma teisės normų nustatyta tvarka, turi teisę prašyti taikyti Direktyvoje nustatytas priemones, procedūras ir gynybos būdus. Tačiau kilo klausimas, ar licenciatas taip pat turi teisę prašyti taikyti tokias priemones, jeigu gavęs iš teisių turėtojo licenciją, jis jos neužregistravo atitinkamame registre.

ESTT išaiškino¹¹⁰, kad licencijų, išduotų dėl registruotojo Bendrijos dizaino (RBD) arba Europos Sąjungos prekių ženklo (ESPŽ) naudojimo, atveju licenciatas gali iškelti bylą pagal nagrinėjamus reglamentus dėl teisių į RBD ir (arba) ESPŽ, kuriuos naudoti jis turi licenciją, pažeidimo ir tuo atveju, jei licencija neįrašyta į atitinkamai Bendrijos dizaino registrą arba ES prekių ženklų registrą, taip pat kad toks licenciatas visų pirma turi galimybę prašyti taikyti draudimus.

Nors remiantis šiais sprendimais galėtų būti daroma prielaida, kad tas pats pasakytina apie INTGD 4 straipsnio b punktą, tai priklausys nuo atitinkamos valstybės narės nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis aiškiai daroma nuoroda į šias nuostatas, pagal kurias bus nustatomos aptariamų asmenų pagal tą Direktyvą teisės.

Tuo tarpu teismo praktikoje, susijusioje su ES reglamentais dėl dizainų ir prekių ženklų, ESTT nustatė, kad licenciatas turi teisę prašyti taikyti draudimus net be išankstinės licencijų registracijos. Dėl kitų INT, vadovaujantis INTGD 4 straipsnio b punktu, šie klausimai priklauso nuo nacionalinės teisės.

Kolektyvinio teisių administravimo institucijos ir profesinės gynybos institucijos

4 straipsnio c ir d punktuose nustatyta, kad kolektyvinio intelektinės nuosavybės administravimo institucijos ir profesinės gynybos institucijos, kurios paprastai pripažįstamos turinčiomis teisę atstovauti teisių turėtojams, turi teisę prašyti taikyti Direktyvoje nustatytas teisių gynimo civilinėse bylose priemones „kiek leidžiama taikoma teisės normų nustatyta tvarka“¹¹¹. Šiomis aplinkybėmis kolektyvinio IN administravimo institucijų pajėgumas vykdyti procedūras valstybėse narėse smarkiai skiriasi.

Nors iš šių nuostatų formuluotės matyti, kad valstybės narės gali savo nuožiūra numatyti tokią galimybę, kelios valstybės narės numato galimybę suteikti tokioms organizacijoms teisę jų narių vardu vykdyti procedūras, kai jų tikslas – ginti jų narių teises ir kai tokie nariai

¹¹⁰ 2016 m. vasario 4 d. ESTT (septintoji kolegija) sprendimas *Youssef Hassan prieš Breiding Vertriebsgesellschaft mbH*, [C-163/15](#), EU:C:2016:71, 26 punktas; 2016 m. birželio 22 d. ESTT (septintoji kolegija) sprendimas *Thomas Philipps GmbH & Co. KG prieš Grüne Welle Vertriebs GmbH*, [C-419/15](#), EU:C:2016:468, 25 punktas.

¹¹¹ Tokia pati formuluotė įtraukta į INTGD 4 straipsnio b punktą.

suinteresuoti tokia byla¹¹². Komisija pastebi, kad tokiais atvejais paprastai galima tinkamiau užtikrinti INT gynimą, visų pirma todėl, kad tokios organizacijos kai kuriais atvejais, palyginti su teisių turėtojais, turi daugiau galimybių ir išteklių (pvz., kalbant apie prieigą prie informacijos, praktines žinias, žmogiškuosius išteklius, finansinę padėtį ir t. t.) faktiškai ir veiksmingai vykdyti teismo procesus siekiant spręsti INT pažeidimų problemą, ypač tada, kai teisių turėtojai yra MVĮ¹¹³.

Kelios valstybės narės nusprendė pasinaudoti INTGD 4 straipsnio c ir d punktuose numatyta galimybe kolektyvinio INT administravimo institucijoms ir profesinės gynybos institucijoms, kurios paprastai pripažįstamos turinčiomis teisę atstovauti teisių turėtojams, suteikti teisę prašyti taikyti INTGD nustatytas priemones, procedūras ir gynybos būdus. Paprastai taip garantuojamas veiksmingas INT vykdymo užtikrinimas ir tai gali būti laikoma gerosios patirties pavyzdžiu.

4. Autorystės ir teisių turėjimo prezumpcija

Direktyvos 5 straipsnyje nustatoma nuginčijamoji (autorius arba gretutinių teisių turėtojo) autorystės ar teisių turėjimo prezumpcija, kad kūrinio autoriumi laikomas asmuo, kurio vardas paprastai yra nurodytas kūrinyje arba saugomame objekte. Šia nuostata siekiama palengvinti tokių asmenų galimybes ginti savo teises, atsižvelgiant į tai, kad gali būti sunku pateikti autorystės ar teisių turėjimo įrodymus, ypač tada, kai yra susiję keli darbai.

Komisijos nuomone, valstybės narės gali savo nuožiūra įgyvendinti 5 straipsnį, visų pirma dėl išsamių taisyklių dėl to, kada ir kaip turi būti pateikti būtini įrodymai šiai prezumpcijai nuginčyti, atsižvelgiant į tai, kad šioje nuostatoje nėra jokios aiškios taisyklės. Tačiau ji taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad dėl šių išsamių taisyklių ir jų taikymo būdo negali kilti abejonių dėl 5 straipsnio veiksmingumo.

INTGD 5 straipsnio nuostata dėl nuginčijamosios autorystės ar teisių turėjimo prezumpcijos turėtų būti aiškinama ir taikoma taip, kad būtų išsaugotas jos tikslas palengvinti autorių ir gretutinių teisių turėtojų galimybes ginti savo INT.

5. Tam tikrų konkrečių priemonių prieinamumas

Įrodymai

Direktyvos 6 ir 7 straipsniuose nustatytos valstybių narių prievolės užtikrinti veiksmingas įrodymų pateikimo ir užtikrinimo priemones. Šiomis nuostatomis siekiama užtikrinti, kad informacija, būtina nustatyti, ar padarytas INT pažeidimas ir jei taip, kokios jo pasekmės, net jeigu pareiškėjas neturi tokios informacijos, būtų pateikta pareiškėjui ir kompetentingoms teismo institucijoms. Tačiau šiomis procedūromis turėtų būti atsižvelgiama į atsakovo teises ir užtikrinamos būtinos garantijos, įskaitant slaptos informacijos apsaugą, asmens duomenų ir privataus gyvenimo apsaugą¹¹⁴.

7 straipsnio 1 dalimi kompetentingoms teismo institucijoms, pateikus tinkamai pagrįstą prašymą, leidžiama reikalauti tinkamų veiksmingų laikinųjų priemonių užtikrinti su įtariamu pažeidimu susijusius įrodymus. Prieš pradedant procesą dėl bylos esmės, aiškiai laikomasi teisės užtikrinti įrodymus, atsižvelgiant į slaptos informacijos apsaugą ir su sąlyga, kad

¹¹² Tokio pobūdžio nuostatos galioja Prancūzijoje, Belgijoje, Portugalijoje ir Nyderlanduose.

¹¹³ Remiantis bendra iš suinteresuotųjų subjektų gauta informacija. Taip pat žr. dokumentą „Pagalbinis tyrimas INT gynimo direktyvos *ex post* vertinimui ir *ex ante* poveikio analizei atlikti“, „Technopolis Group“ (konsorciumas su EY ir „Schalast Rechtsanwälte“), 2017 m., p. 88–89.

¹¹⁴ INTGD 20 konstatuojamoji dalis.

nacionalinėje teisėje būtų nustatytos neprivalomos apsaugos priemonės ir garantijos (nurodytos 7 straipsnio 2 dalyje), kad būtų išvengta galimo piktnaudžiavimo. Tai visų pirma reiškia, kad pareiškėjas per ikiteisminę procedūrą taip pat gali pateikti atitinkamą prašymą, taip pat tam tikrų *ex parte* procedūrų atveju¹¹⁵.

Kai kuriose valstybėse narėse vis dar sunku prašyti taikyti tokias laikinasias įrodymų užtikrinimo priemones iki tol, kol faktiškai neprasidėjo procesas dėl bylos esmės¹¹⁶. Tačiau vien iš aiškios Direktyvos 7 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad tokie prašymai taikyti priemonės neturėtų būti atmesti vien dėl to, kad dar neprasidėjo procesas dėl bylos esmės.

Teisė gauti informaciją

Per viešąsias konsultacijas pareikšta pastabų dėl neaiškumo, ar teise gauti informaciją pagal INTGD 8 straipsnį gali būti naudojamos iki bus priimtas sprendimas dėl bylos, susijusios su nagrinėjamu INT pažeidimu, esmės¹¹⁷. 8 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad *vykstant procesui dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo* gali būti nurodoma pateikti informaciją. Tačiau nenurodyta, kaip, pavyzdžiui, tai padaryta 7 straipsnio 1 dalyje, kad toks nurodymas gali būti nustatytas *net prieš pradedant procesą dėl bylos esmės*, taip pat konkrečiai nepasakyta, kad toks nurodymas gali būti pateiktas prieš pasibaigiant procesui dėl bylos esmės. Todėl keliose valstybėse narėse sunku pasinaudoti teise gauti informaciją iki priimamas galutinis sprendimas dėl bylos esmės.

Neseniai ESTT išaiškino¹¹⁸, kad 8 straipsnio 1 dalyje naudojama formuluotė nereiškia, kad teise gauti informaciją galima remtis tik vykstant teismo procesams, skirtiems INT pažeidimui konstatuoti. Visų pirma nustatyta, kad teise gauti informaciją gali būti prašoma pasinaudoti jeigu galutinai pasibaigus procesui, kuriam vykstant konstatuotas INT pažeidimas, ieškovas pradeda atskirą procesą ir prašo pateikti informaciją apie prekių ar paslaugų, pažeidžiančių INT, kilmę ir platinimo kanalus, norėdamas pateikti ieškinį dėl žalos atlyginimo.

Nors valstybėse narėse laikomasi nevienodo požiūrio, galima nustatyti tam tikrų gerosios patirties pavyzdžių. Pavyzdžiui, Vokietijos prekių ženklų akte nustatyta¹¹⁹, kad tais atvejais, kai akivaizdžiai pažeista INT, prievolė suteikti informaciją gali būti vykdoma nustatant preliminarų draudimą pagal atitinkamas Vokietijos civilinio proceso kodekso nuostatas.

Konkreiti INTGD 8 straipsnio nuostata, kad *vykstant procesui dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo* gali būti nurodoma pateikti informaciją, reiškia, kad informacija nebūtinai turi būti prieinama vykstant tiems patiems teismo procesams. Nurodymas pateikti informaciją gali būti pateiktas per atskirą paskesnę procedūrą, kuris pradedamas dėl galimybės pateikti ieškinį dėl žalos atlyginimo. Priklausomai nuo taikytinų nacionalinės teisės nuostatų, nurodymas pateikti informaciją gali būti pateiktas ir anksčiau, nustatant preliminarų draudimą.

Atkuriamosios priemonės

Direktyvos 10 straipsnyje teigiama, kad kompetentingos teismo institucijos gali reikalauti iš prekybos kanalų atšaukti prekes, kurios teismo nustatytos pažeidžiančiomis INT, ir atitinkamais atvejais taip pat ir medžiagas bei priemones, kurios daugiausia yra naudojamos tokių prekių sukūrimui ar gamybai. Be to, gali būti reikalaujama jas galutinai išimti iš prekybos kanalų arba sunaikinti. Tokios priemonės vykdomos pažeidėjo sąskaita.

¹¹⁵ Žr. skyrių „Apsauginio rašto galimybės ir privalumai“, p. 15.

¹¹⁶ KTDD „Direktyvos 2004/48/EB vertinimas“, p. 13.

¹¹⁷ Konsultacijos dėl IRT gynimo teisinės sistemos vertinimo ir modernizavimo, p. 22.

¹¹⁸ 2017 m. sausio 18 d. ESTT (devintoji kolegija) sprendimas *NEW WAVE CZ, a.s. prieš ALLTOYS*, [C-427/15](#), EU:C:2017:18, 27 punktas.

¹¹⁹ Vokietijos prekių ženklų akto 19 skirsnio 2 ir 7 dalys.

Direktyvos 10 straipsnis pagrįstas TRIPS sutarties 46 straipsniu. INTGD 10 straipsnio 3 dalyje, kaip ir TRIPS sutarties 46 straipsnio trečiame sakinyje, numatyta, kad svarstant prašymą taikyti atkuriamąsias priemones, atsižvelgiama į pažeidimo rimtumo ir reikalaujamų taikyti gynbos būdų santykį ir į trečiųjų šalių interesus. Be to, pagal paskesnę 46 straipsnio sakinį, kalbant apie suklastoto prekių ženklo prekes, jei nėra išimtinių aplinkybių, tam, kad būtų leidžiama išleisti prekes į prekybos srautus, nepakanka vien pašalinti neteisėtai pritvirtintą prekių ženklą. Vadovaujantis bendrąja ESTT praktika šioje srityje¹²⁰, Direktyvos 10 straipsnis turi būti aiškinamas ir taikomas kuo labiau atsižvelgiant į šią TRIPS sutarties nuostatą.

Taip pat svarbu pabrėžti, kad, skirtingai nuo nuostatų dėl žalos atlyginimo (13 straipsnis), 10 straipsnyje nėra aiškiai reikalaujama, kad priemonės būtų taikomos pažeidėjui, kuris žinodamas arba turėdamas pakankamą pagrindą žinoti dalyvavo teisės pažeidžiančioje veikloje.

Direktyvos 10 straipsnis turi būti aiškinamas ir taikomas kuo labiau atsižvelgiant į TRIPS sutarties 46 straipsnį. Pagal pastarąją nuostatą, kalbant apie suklastoto prekių ženklo prekes, jei nėra išimtinių aplinkybių, tam, kad būtų leidžiama išleisti prekes į prekybos srautus, nepakanka vien pašalinti neteisėtai pritvirtintą prekių ženklą.

6. Tarpvalstybinis matmuo

INTGD nesiekama nustatyti suderintų teismo bendradarbiavimo, jurisdikcijos, sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo taisyklių ar nagrinėti taikytiną teisę. Tokius klausimus bendrais principais reglamentuoja kitos ES teisinės priemonės ir jos iš esmės yra vienodai taikomos ir intelektinei nuosavybei, ir su INT susijusiam bylos nagrinėjimui teisme¹²¹.

Kalbant apie tas kitas ES teises priemones, civilinėse ir komercinėse bylose valstybių narių teismų jurisdikcija nustatoma pagal Reglamentą „Briuselis I“¹²². Juo reglamentuojamas tokių teismų sprendimų pripažinimas ir vykdymas visoje ES. Taisyklės dėl nesutartinės prievolės taikytinos teisės, kurios dažnai nagrinėjamos INT gynimo procesuose, nustatytos Reglamentu „Roma II“¹²³.

Kompetentingi teismai, visų pirma nustatantys draudimus

Dauguma su INT susijusių ginčų yra tarptautinio pobūdžio. Todėl bylinėjimas dėl INT pažeidimų, visų pirma tų, kurie padaryti interneto aplinkoje, gali vienu metu vykti keliuose valstybėse narėse. Tai teisių turėtojams gali kelti sunkumų, visų pirma kiek tai susiję su kompetentingo nacionalinio teismo nustatymu ir pageidaujamų draudimų aprėptimi.

¹²⁰ Žr. 1998 m. birželio 16 d. Teismo sprendimą *Hermès International prieš FHT Marketing Choice BV*, [C-53/96](#), EU:C:1998:292, 28 punktą; *Promusicae*, C-275/06, 60 punktą.

¹²¹ INTGD 11 konstatuojamoji dalis.

¹²² 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija), OL L 351, 2012 12 20, p. 1.

¹²³ 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinės prievolės taikytinos teisės, OL L 199, 2007 7 31, p. 40–49.

Svarbu pažymėti, kad į Reglamentą „Briuselis I“ įtraukta keletas paaiškinimų dėl teismų jurisdikcijos nustatyti laikinas priemonės tarpvalstybinėse bylose. To reglamento 25 konstatuojamojoje dalyje daroma konkreti nuoroda į INTGD ir paaiškinama, kad *laikinių, įskaitant apsaugos priemonės*, kaip apibrėžta, be kita ko, Reglamento 35 straipsnyje¹²⁴, sąvoka apima, pavyzdžiui, apsauginio pobūdžio įsakymus, kuriais siekiama gauti informacijos arba užtikrinti įrodymus, kaip nurodyta INTGD 6 ir 7 straipsniuose.

Vadovaujantis Reglamento „Briuselis I“ 4 straipsniu, paprastai teisių turėtojai įtariamus INT pažeidėjus turi paduoti į valstybės narės, kurioje yra įtariamo pažeidėjo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismą. Tačiau bylose dėl civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto teisių turėtojai gali paduoti pažeidėjus į teismą valstybės narės, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlusį įvykį, teismuose (7 straipsnio 2 dalis).

Be to, Reglamente „Briuselis I“ taip pat numatyta galimybė paduoti į teismą įtariamą pažeidėją, kai jis yra vienas iš atsakovų vieno iš atsakovų nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismuose, jeigu reikalavimai yra taip glaudžiai susiję, kad yra tikslinga juos nagrinėti ir spręsti kartu, siekiant išvengti teismo sprendimų nesuderinamumo rizikos, atsirandančios dėl atskirai vykstančių procesų (8 straipsnio 1 dalis). ESTT autorių teisių pažeidimo byloje išaiškino¹²⁵, kad taikyti šią nuostatą netrukdo vien tai, jog dėl iš esmės tapačių autorių teisių pažeidimų keliems atsakovams pareikšti ieškiniai yra grindžiami nacionaliniu požiūriu skirtingais atitinkamų valstybių narių teisiniais pagrindais.

Sprendimų pripažinimas ir vykdymas

Pagal Reglamento „Briuselis I“ 39 straipsnį vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, kuris yra vykdytinas toje valstybėje narėje, yra tiesiogiai vykdytinas ir kitose valstybėse narėse ir tam nereikia jo skelbti vykdytinu (t. y. egzekvatūros panaikinimas).

ESTT nustatė, kad sąvoką *civilinės ir komercinės bylos*, kaip apibrėžta Reglamento „Briuselis I“ 1 straipsnyje, reikia aiškinti taip, kad šis reglamentas taikomas nacionalinio teismo sprendimo, kuris apima įpareigojimą sumokėti baudą, siekiant priversti laikytis civilinėje ir komercinėje byloje priimto sprendimo, pripažinimui ir vykdymui¹²⁶.

Su teismų jurisdikcija, teismo sprendimų pripažinimu ir vykdymu, taip pat su taikytina teise susiję klausimai, kylantys per su INT susijusį bylinėjimąsi, turi būti sprendžiami pagal šiuos klausimus reglamentuojančius ES teisės aktus, visų pirma Reglamentus „Briuselis I“ ir „Roma II“.

Reglamente „Briuselis I“ pateikta keletas paaiškinimų dėl teismų jurisdikcijos, susijusios su laikinųjų priemonių taikymu pagal INTGD 6 ir 7 straipsnius tarpvalstybinėse bylose, taip pat konkrečios taisyklės dėl galimybės paduoti į teismą asmenį, kuris yra vienas iš atsakovų.

VI. TOLESNI VEIKSMAI

Komisija toliau glaudžiai bendradarbiaus su visomis ES valstybėmis narėmis, kompetentingomis teismo institucijomis ir kitomis šalimis, dalyvaujančiomis ginant INT tose teismo institucijose, kad užtikrintų, jog ES teisinis pagrindas, visų pirma INTGD, atitiktų savo paskirtį, ir kad būtų remiamasi šiame dokumente išdėstytomis rekomendacijomis.

¹²⁴ Reglamento „Briuselis I“ 35 straipsnyje nurodyta: „Valstybės narės teismui gali būti pateiktas prašymas taikyti pagal tos valstybės narės teisę numatytas laikinas priemonės, įskaitant apsaugos priemonės, net jeigu kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės.“

¹²⁵ 2013 m. kovo 7 d. Teismo (trečioji kolegija) nutartis *Eva-Maria Painer prieš Standard VerlagsGmbH* ir kiti, [C-145/10 REC](#), ECLI:EU:C:2013:138, 72–84 punktai.

¹²⁶ *Realchemie*, [C-406/09](#).

Kaip nurodyta komunikate „Proporcinga intelektinės nuosavybės gynimo sistema šiuolaikinėms visuomenės problemoms spręsti“, be pirmiau nurodytų rekomendacijų ir gerosios patirties pavyzdžių, Komisija visų pirma:

- bendradarbiaus su valstybių narių nacionaliniais ekspertais ir teisėjais, kad parengtų tolesnes, tikslingesnes gaires, kad remiantis gerąja patirtimi būtų pateiktos išsamesnės praktinės rekomendacijos dėl konkrečių INTGD klausimų;
- pirmiau minėtas gaires ir gerosios patirties pavyzdžius skelbs internete, be kita ko, portale „Jūsų Europa“.

Priedėlis. Susijusių ESTT sprendimų sąrašas

1. 1998 m. birželio 16 d. Teismo sprendimas *Hermès International prieš FHT Marketing Choice BV*, [C-53/96](#), EU:C:1998:292, [61996CJ0053](#)
2. 2008 m. sausio 29 d. Teismo (didžioji kolegija) sprendimas *Productores de Música de España (Promusicae) prieš Telefónica de España SAU*, [C-275/06](#), EU:C:2008:54, [62006CA0275 / 62006CJ0275](#)
3. 2008 m. vasario 14 d. Teismo (trečioji kolegija) sprendimas *Hermès International prieš FHT Marketing Choice BV*, [C-450/06](#), EU:C:2008:91, [62006CA0450](#)
4. 2009 m. vasario 19 d. Teismo (aštuntoji kolegija) nutartis *LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten GmbH prieš Tele2 Telecommunication GmbH*, [C-557/07](#), EU:C:2009:107, [62007CB0557](#)
5. 2011 m. liepos 12 d. Teismo (didžioji kolegija) sprendimas *L'Oréal SA ir kiti prieš eBay International AG ir kt.*, [C-324/09](#), EU:C:2011:474, [62009CJ0324](#)
6. 2011 m. spalio 18 d. Teismo (didžioji kolegija) sprendimas *Realchemie Nederland BV prieš Bayer CropScience AG*, [C-406/09](#), EU:C:2011:668, [62009CJ0406](#).
7. 2011 m. lapkričio 24 d. Teismo (trečioji kolegija) sprendimas *Scarlet Extended SA prieš Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, [C-70/10](#), EU:C:2011:771, [62010CJ0070](#)
8. 2012 m. vasario 16 d. Teismo (trečioji kolegija) sprendimas *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) prieš Netlog NV*, [C-360/10](#), EU:C:2012:85, [62010CJ0360](#)
9. 2012 m. balandžio 19 d. Teismo (trečioji kolegija) sprendimas *Bonnier Audio AB ir kiti prieš Perfect Communication Sweden AB*, [C-461/10](#), EU:C:2012:219, [62010CJ0461](#)
10. 2012 m. lapkričio 15 d. Teismo (trečioji kolegija) sprendimas *Bericap Záródástechnikai Bt. prieš Platinova 2000 Kft.*, [C-180/11](#), EU:C:2012:717, [62011CJ0180](#).
11. 2013 m. kovo 7 d. Teismo (trečioji kolegija) nutartis *Eva-Maria Painer prieš Standard VerlagsGmbH ir kt.*, [C-145/10 REC](#), ECLI:EU:C:2013:138, [62010CO0145](#)
12. 2014 m. kovo 27 d. Teismo (ketvirtoji kolegija) sprendimas *UPC Telekabel Wien GmbH prieš Constantin Film Verleih GmbH and Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, [C-314/12](#), EU:C:2014:192, [62012CJ0314](#)
13. 2014 m. balandžio 10 d. Teismo (ketvirtoji kolegija) sprendimas *ACI Adam BV ir kiti prieš Stichting de ThuisKopie and Stichting Onderhandeligen ThuisKopie vergoeding*, [C-435/12](#), EU:C:2014:254, [62012CJ0435](#)
14. 2014 m. rugsėjo 3 d. Teismo (didžioji kolegija) sprendimas *Johan Deckmyn ir Vrijheidsfonds VZW prieš Helena Vandersteen ir kt.*, [C-201/13](#), EU:C:2014:2132, [62013CA0201](#)
15. 2015 m. liepos 16 d. Teismo (ketvirtoji kolegija) sprendimas *Coty Germany GmbH prieš Stadtsparkasse Magdeburg*, [C-580/13](#), EU:C:2015:485, [62013CJ0580](#)
16. 2015 m. liepos 16 d. Teismo (pirmoji kolegija) sprendimas *Diageo Brands BV prieš Simiramida-04 EOOD*, [C-681/13](#), EU:C:2015:471, [62013CJ0681](#)
17. 2016 m. vasario 4 d. Teismo (septintoji kolegija) sprendimas *Youssef Hassan prieš Breiding Vertriebsgesellschaft mbH*, [C-163/15](#), EU:C:2016:71.
18. 2016 m. kovo 17 d. Teismo (penktoji kolegija) sprendimas *Christian Liffers prieš Producciones Mandarin SL ir Mediaset España Comunicación SA, anciennement Gestevisión Telecinco SA*, [C-99/15](#), EU:C:2016:173, [62015CJ0099](#)

19. 2016 m. birželio 22 d. Teismo (septintoji kolegija) sprendimas *Thomas Philipps GmbH & Co. KG prieš Grüne Welle Vertriebs GmbH*, [C-419/15](#), EU:C:2016:468
20. 2016 m. liepos 7 d. Teismo (antroji kolegija) sprendimas *Tommy Hilfiger Licensing LLC ir kiti prieš DELTA CENTER a.s.*, [C-494/15](#), EU:C:2016:528, [62015CJ0494](#)
21. 2016 m. liepos 28 d. Teismo (penktoji kolegija) sprendimas *United Video Properties Inc. prieš Telenet NV*, [C-57/15](#), EU:C:2016:611, [62015CJ0057](#)
22. 2016 m. rugsėjo 15 d. Teismo (trečioji kolegija) sprendimas *Tobias Mc Fadden prieš Sony Music Entertainment Germany GmbH*, [C-484/14](#), EU:C:2016:689
23. 2017 m. sausio 18 d. Teismo (devintoji kolegija) sprendimas *NEW WAVE CZ, a.s. prieš ALLTOYS, spol. s r. o.*, [C-427/15](#), EU:C:2017:18
24. 2017 m. sausio 25 d. Teismo (penktoji kolegija) sprendimas *Stowarzyszenie „Oławska Telewizja Kablowa“ prieš Stowarzyszenie Filmowców Polskich w Warszawie*, [C-367/15](#), EU:C:2017:36, [62015CN0367](#)

Nebaigtos nagrinėti:

- Synthon*, [C-644/16](#), 2016 m. gruodžio 15 d. *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandai) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje *Synthon BV / Astellas Pharma Inc.* (INTGD 6 straipsnis)
- Bastei Lübbe*, [C-149/17](#), 2017 m. kovo 24 d. *Landgericht München I* (Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje *Bastei Lübbe GmbH & Co. KG / Michael Strotzer* (INTGD 3 straipsnio 2 dalis)
- SNB-REACT*, [C-521/17](#), 2017 m. rugsėjo 1 d. *Tallinna Ringkonnakohus* (Estija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą